

atından bir Osmanlı nişanı.
Hepsinde bir azamet, bir gurur, bir ihtişam.
Böyledir zaten
ya kulp takılır bir memura
ya nişan.
Hoptirinam!
Burada biter bu eski hikaye
vesselam.

SON
1967 - ANKARA

Temmuz Ocak 1971

*İnce
Kıralık*

88

FEHİM PAŞA KONAĞI

KOMEDI
İKİ PERDE

İş Bankası Tiyatro Büyük Ödülü (1979-80)

89

Kişiler

Ömer Anlatıcı (Ayvaz - Hadi Bey - Temsilci) *Ömer*
Percev Pertev Bey *Yoyse*
Rasim Rasim Baba
Başım Aziz *Ahmet*
Arif Arif *Abdullah*
Osman Düztaban Osman
Yusuf Yusuf
Hacı Nuri Bey
Fehim Fehim Paşa
Zilli Zilli Ömer Çavuş
Hanımefendi Hanımefendi
Mihriban Mihriban
1. Halayık 1. Halayık
2. Halayık 2. Halayık
Deli Suat Paşa Deli Suat Paşa
Manasur

BİRİNCİ PERDE

ANLATICI

: Sultan Abdülhamid saltanatının otuz ikinci yılında uzanmış sert iktidar yatağına roman okuyordu Yıldız Sarayı zeytinyağı dolma şebboy ve küf kokuyordu her şey düzeninde görünüyordu kısıacası İstanbullular her gece mehtaba çıkmaya başladılar

Ne olduysa bu ara oldu Yüzbaşı Niyazi de dağa çıktı Resne'de parolası ya hürriyet ya ölüm önce Abdülhamid vardı farkına gelecek günler okuduğu romandan daha heyecanlı olacaktır bastırın diye hürriyetçileri Şemsi Paşa'yı yola çıkardı hedef Manasur

Yıl bin dokuzyüz sekiz aylardan temmuz İstanbul'dayız Fehim Paşa konağının arkasında dar bir sokak bir küçük kahve al gözüm seyreyle bakalım İstanbul'da neler olacak

(Kahve)

(Rasim Baba topallayarak kahve getirir. Fincan sol elinde.)

PERTEV BEY : (Ayağa kalkar) Aman iki gözüm efendim...
RASİM BABA : Kurban olayım rahatımı bozma. Telaştan büsbütün yalpalıyorum.
PERTEV BEY : Telaş etme sultanım. Böyle ayakta beklediğim sen değilsin ki, kahve.
RASİM BABA : (Güler) Buyur muhterem.

PERTEV BEY : Oğlan nerede, bugün yine yalnızsın. (*Oturur*)

RASİM BABA : Hiç sorma.

PERTEV BEY : Ne oldu?

RASİM BABA : Ta başından anlatmalıyım ki feleğin, bana ettiği oyunu anlayasın.

PERTEV BEY : Anlat iki gözüm.Bayılırım dinlemeğe.

RASİM BABA : Ebe kadın «Oğlun oldu!» deyince, çektim tabancamı, grav grav grav tavanı kalbura çevirdim. Oğlan yürüdü, kurban kestim. «Baba..» dedi, kırk yoksulu giydirdim. Sünnetinde sevinçten öyle içmişim ki, az kaldı karım diye kaynanamın koynuna giriyordum. (*Pertev B. güler.*) Ee muhterem keyiften kabıma sığamıyorum. Aksaray'ı haraca kestiğim zamanlar. Şamarımı yiyen, Allah canımı alsın, feleğini şaşırıyor. Bir gün Fehim Paşa'nın vekilharcı Nuri Bey geldi, «Paşa seni görmek istiyor» dedi. Bilirsin, bir kabadayı sıvrıldı mı paşa çekip yanına alır ki bir başka paşaya gitmesin. Böylece Fehim Paşa'nın adamı oldum muhterem. Fırtına gibi esmeğe başladım ki, mazallah. Bir gün Fehim Paşa beni çağırtmış, çıktım huzuruna. «Rasim..» dedi, «Tanaş'ı madara edeceksin. Canımı sıkmağa başladı.» Tanaş Galata'nın haracını yiyen bir Rum kabadayısı.

PERTEV BEY : Bilmez miyim?

RASİM BABA : Babayiğit kabadayıydı ha. Öyle cavalacoz külhanbeylerden değildi. Haber yolladım «Yoluma çıkmasın, ezerim...» diye. Başladık birbirimizi kollamağa. Bir akşam Marika'nın evinde karşılaşmaz mıyız? Herkes bir yana sindi. Saz sustu. Koltuğumun altından saldırmayı çekip ayağının ucuna attım.

PERTEV BEY : Vay.

RASİM BABA : Demek istiyorum ki

PERTEV BEY : ... tokadım sana yeter de artar bile.

RASİM BABA : Hay babana rahmet. O da saldırmasını çıkarıp benim önüme fırlatmaz mı?

PERTEV BEY : Vayvay vaay.

RASİM BABA : O da demek istiyor ki..

PERTEV BEY : ... bırak palavrayı, beni tokatla madara ed-

cek adam daha anasının karnına düşmemiştir bile.

RASİM BABA : Yaşa muhterem. Kavgayı kavga dilinden anlayana anlatacaksın.

PERTEV BEY : Eee konağa gide gele ben de bu dilden anlar oldum.

RASİM BABA : Uzatmayalım. Tetikte bekliyorum. Bir davranış parça parça edeceğim, sınırlarımı gerilmiş, tırtıyorum.

PERTEV BEY : Dur, dur, heyecanlanmadan anlat.

RASİM BABA : Bir baktım, Tanaş hamile edecek, damarları kabarmağa başladı, şöyle hafifçe sağuma döndüm (*Döner*), sağ şamarımı bekliyor tabii, yaylanıp sol elimin tersini şrakkk diye yapıştırmamla.. (*Sakat dizini masaya çarpar*) Allah!

PERTEV BEY : Ne oldu sultanım?

RASİM BABA : Dizimi vurdum yahu. (*Oturur. Ovunur*) Artık kabadayılığın taklidini bile beceremiyorum.

PERTEV BEY : Haydi, haydi, sonra?

RASİM BABA : Tokatı yer yemez, Allah seni inandırın, o koca Tanaş olduğu yere çöktü, kaldı. Palikaryalar Tanaş'ı alıp giitiler. Bir tokatla biten adam kabadayılıktan çekilir. Tanaş da çekildi, bir meyhane açtı, toprağı bol olsun, arada bir giderdim, birlikte çakıştırdık. Fehim Paşa olayı duyunca, bir sedef saphı altıpatlar armağan etti. Ben tabancayı şenlik olsun diye kullandım. Korkak avadanlığıdır muhterem.

PERTEV BEY : Doğru.

RASİM BABA : Ünüm dört yanı sardı. Keyfim beyde yok. Bir gece şeytan dürttü işte, iki kadeh parlatıp Çolak'ın kumarhanesine gittim. Yan masaya iki delikanlı oturdu. Baktım, yol yordam bilmez Rum külhanbeyleri. Pirelendim. Tanaş'ın öcünü almak isteyenler var diye duymuştum. Kestim oyunu, yürüdüm.

PERTEV BEY : Aferin.

RASİM BABA : Çıkacağım. Çolak «Bir kusur mu ettik Rasim ağabey?» diye iki elime sanılmaz mı?

PERTEV BEY : Eyvah.

RASİM BABA : Sınılayım dedim ama, olmadı muhterem.

Biri sol dizimin arkasına daldırdı bıçağı, öteki sağ dirseğıme. Yıldızım o lahza söndü Pertev bey.

PERTEV BEY : Vah iki gözüm.

RASİM BABA : Hastaneden çıktım ki sol bacak ölmüş, sağ el iskartaya çıkmış, ses gitmiş. Bitmişim kıscası. Fehim Paşanın topal seyisi olacak değilim ya. Kapandım eve. On yıl çıkmadım.

PERTEV BEY : Ne diyorsun? Bunu hiç anlatmamıştın.

RASİM BABA : Utanmışımdır muhterem. Bende artık utanma da kalmamış ki baksana bugün, bülbül gibi şakırmaktayım.

PERTEV BEY : On yıl ha?

RASİM BABA : Ne istedikleri belli değil mi? Ben topal karga gibi ortalıkta dolaşacağım, onlar da beni itip kakacaklar, şamar oğlanına döneceğim. Yooo, yağma yok.

PERTEV BEY : Tanaş ne yaptı?

RASİM BABA : Bütün yoldaşlarıyla selamı sabahı kesti. Ben evde tesbih dizirdim, o da satırır parasını yollardı. Bütün kabadayılar bir ailedendi muhterem.

PERTEV BEY : On yıl. Günler saymakla bitmez.

RASİM BABA : Biter, biter. Oğlan büyüekte o sıra. Anası da ölmüş; hem ev işi yapıyorum, hem aslanıma idman veriyorum. Hasan Paşa tokadı nasıl atılır, Niyazi Bey sillesi nasıl? Osmanlı şaplağı nedir, Yedibela Rasim şamanı ne? Kabadayıların raconu, töresi, hilesi ne? İçim yana yana hepsini öğretmekteyim. Bakıyorum oğlan pençeli, yay gibi çevik, taş gibi sağlam. «Yedibela Rasim madara oldu ama oğluna maaşallah...» derler hevesindeyim. Namım yürümese de yerde sürünmekten kurtulur, değil mi muhterem?

PERTEV BEY : Tabii.

RASİM BABA : Bir yıl önce bu kahveyi açtık, geçinip gidiyoruz işte. Sanmışım ki benim aslan yavrusu babayığit oğlum takacak önüne futayı, fesini şöyle kaşına yıkıp işe sarılacak: Az şekerli bi-iüüü, zarif geeel!. Biri çevreden bir kıza yanmı baktı, abovv, pençesini uzattı mı deyyusu ensesinden tutup şöyle bir silkeleyecek. Bıra-

kınca adam, manda tersi gibi dalga dalga yığılıp kalmalı. Biri beni hiçe mi saydı, çaat (Dizinde sopa kırar gibi yapar) kolunu, bacağına kınverecek. Ama hayır muhterem. Salak buraya geldi mi, bilirsin, ya çiçek sular, ya molla gibi kitap okur. Ulan köftehor, hiç olmazsa Hayber Kalesi Cengi'ni, Arap Üzen-gi'nin Kavgalarını okusana, it oğlu it. Hayır beyim ya Leyla ile Mecnun'u okur ya Ferhad-la Şirin'i. İçki içmez, nara atmaz, horoz döğüşü görsen arkasını döner. Utanmasam ağlayacağımı yahu. Yedibela Rasim'in aslan gibi oğlu ortaoyununa çıkıyor, karagöz oynuyor, tef çalıyor, gazel söylüyor, zil takıp oynuyor muhterem. Söyle Allah aşkına, öleyim mi öldüreyim mi? Sende akıl fikir çok, bul bakalım bana bir çare.

PERTEV BEY : Bunun çaresi oğlanı kolundan tutup Fehim Paşa konağına götürmektir iki gözüm.

RASİM BABA : Yapanam. Paşanın beni böyle görmesine katlanamam.

PERTEV BEY : Biliyorsun kızına ud dersi veriyorum. İstersen ben söyleyeyim.

RASİM BABA : Yo, yo, bu işi dişimi sıkıp yine ben bitirmeliyim. Feleğin bana ettiği oyun bu işte. Ondan büyük oyunbaz var mıdır?

AZİZ : (Sesi) Rasim Babaaa.

ARIF : (Sesi) Rasim Babaaa.

PERTEV BEY : Kim bunlar?

RASİM BABA : Yorgancı Aziz'le berber Arif. (Koşarak girerler.)

AZİZ : Selamün..

ARIF : aleyküm.

PERTEV BEY : Aleyküm selam köftehorlar.

RASİM BABA : Hayrola?

AZİZ : Eeeee..

ARIF : Anlat Aziz.

AZİZ : Anlatayım Arif. İki gelin yorganı diktimdi konağa. Dün bir altın lira yollamışlar. Ne yapılırdı?

ARIF : Tepebaşına, saza gittik.

AZİZ : Arkalarda bir yer bulup iliştik.

ARIF : Sağ baştaki masada üç kişi oturuyor. Fehim

Paşa'nın kabadayları.
RASİM BABA : Kavga çıkacak mı, onu söyleyin.
AZİZ : Hem nasıl?
RASİM BABA : Ooo, tıpatıp isterim öyleyse.
ARIF : Tıpatıp anlat Aziz!
AZİZ : Tamam Arif. Az sonra içeri üç kişi daha girdi. Onlar da sol baştaki masaya geçtiler. Birden, Fehim Paşanın adamlarını görünce...
RASİM BABA : Ödleri koptu değil mi? Heh heh heh...
AZİZ : Yoo. (*Rasim Baba'nun gülmesi donar*) İçlerinden biri saza bir mecdiye attı, «Kesin bu zınlıyı da "Çavuş'u" çalın!» dedi.
PERTEV BEY : (*Kıs kıs güler.*) Hececeh heeh heh...
RASİM BABA : Aman Pertev Bey, dur.
AZİZ : Başla Arif.
ARIF : (*Kendine özgü bir üslubla söyler şarkıyı*)
«Yandım çavuş yandım senin elinden
Çok sallanma kasatura da düşer belinden.»
RASİM BABA : Kes. Çavuş kimse, bunlar Çavuş'u maytaba alıyorlar yahu.
AZİZ : Çavuş, Fehim Paşanın yeni bir kabadayısı var, o.
ARIF : Zilli Ömer Çavuş.
RASİM BABA : Kaldı mı bu taşın altında?
AZİZ : Kalır mı?
RASİM BABA : Kaldı mı, bitti.
AZİZ : O da iki mecdiye attı saza.
RASİM BABA : Hah.
AZİZ : Başla Arif.
ARIF : «Arabaya taş koydum
Ben bu yola baş koydum
Seni gelecek diye
Sağ yanımı boş koydum.»
RASİM BABA : Nasıl Pertev Bey?
PERTEV BEY : Taşı tam gediğine oturtmuş...
RASİM BABA : Heh heh.. Ne yaptılar, kaçtılar mı?
AZİZ : Yooo. (*Rasim Baba'nın gülüşü yine donar*)
Onlar da üç mecdiye attılar saza.. Haydi Arif.
ARIF : «Ömer ağanın bahçesinde dutu var
Karısının kardan beyaz butu var
Aman aman...»
PERTEV BEY : Hiç duymadım bu türküyü. Otuz yıldır..

RASİM BABA : Dur Pertev Bey. Yine kavga çıkmadıysa tükürürüm ben bu Zilli Ömer Çavuş'un kabadayılığına!
AZİZ : Çıktı Rasim Baba.
RASİM BABA : Hah.
AZİZ : Ömer Çavuş bir nara patlattı.
RASİM BABA : Başlıyor.
AZİZ : Millet açıldı.
RASİM BABA : Ağır. Geniş yer gerek. Saz?
AZİZ : Sustu.
RASİM BABA : Tamaam.
AZİZ : Ömer ortaya fırladı.
RASİM BABA : Ah yavrum.
AZİZ : Ötekilerden de biri fırladı.
RASİM BABA : Vay fırlama.
AZİZ : Çektiler saldırmaları. Böyle birbirlerini kollayarak ağır ağır dönmeğe başladılar. (*Aziz'le Arif ağır ağır dönerek bu sahneyi oynamaya başlarlar.*) Bir yandan da karşılıklı konuşuyorlar.
RASİM BABA : (*Sahici kavga seyrederek gibi dikkat kesilmiştir.*) Bak, tıpatıp isterim, ne konuştularsa...
ARIF : «Ulan Fehim Paşanın çomarı...»
RASİM BABA : Hööööt. O ne biçim söz?
AZİZ : Tıpatıp dedin ya Rasim Baba?
RASİM BABA : Ağzuma! (*Eliyle ağzına vurur.*)
ARIF : «... Senin ırz düşmanı Fehim Paşan adamsa, biz de turma kuşuyuz, yavrum.»
RASİM BABA : Bu laf mı şimdi? (*Arif'in gırtlığına sarılır.*) Fehim Paşa gibi has adam var mı? Her traş ettiğinde kaç kuruş alıyorsun, nankör? Ondan babayiğit, ondan babacan adam gördün mü sen, turma kuşu? (*Pertev Beyle Aziz, Arif'i Rasim Baba'nın elinden alırlar.*)
PERTEV BEY : Dur efendim, sen yine heyecanlandın, bu yoksulun suçu ne? Haydi siz devam edin.
AZİZ : Edelim Arif.
ARIF : Peki Aziz.
AZİZ : Başlıyoruz. «Peki, sizin dayımız kim ulan?»
ARIF : «Deli Suat Paşa..» (*Aziz, Ömer Çavuş'u öykünerek kesik kesik güler..*) Gülmeee, bataklık faresi. Yürekli de ondan deli diyorlar. Da-

lağı altı batman benim paşamın. Seninki gibi curnalcı da değil.»

RASİM BABA : Perteve Bey, durduralım, elimden bir kaza çıkacak. Curnalcı ne demek canım?

PERTEVE BEY : Rica ederim, suss, Rasim Baba.

AZİZ : «Senin Paşanın rütbesi ne, söyle de ona göre konuşalım.»

ARIF : «Benim deli paşam bileğinin hakkı ile rütbe alıyor, seninki gibi padişah tabanı yalayarak değil..»

AZİZ : «Ulan söyletme beni. Senin paşan da şeylerin tabanını yalamıyor mu?

ARIF : «Kimlerin?»

AZİZ : «Allahsız hüriyetçilerin.»
(*Perteve Beyle Rasim Baba fırlayıp Aziz'in ağzını kaparlar.*)

PERTEVE BEY : Sus, sersem. Hüriyet diyor yahu.

RASİM BABA : Deliye söverken kendi delirdi.

PERTEVE BEY : Duyan oldu mu?

RASİM BABA : Olduysa..

PERTEVE BEY :Yandık.

ARIF : Yahu, Perteve Amca, Rasim Baba, kim bunlar, bu şeyler, hüriyetçiler?
(*Perteve Beyle Rasim Baba bu kez Aziz'i bırakıp Arife saldırdılar: Ağzını kaparlar.*)

PERTEVE BEY : Sus, salak.

RASİM BABA : Sus, boğarım.

PERTEVE BEY : Yahu birinin ağzını tıkiyorsun..

RASİM BABA : ... Öbürü pathıyor.

PERTEVE BEY : Bak Arif, şimdi seni bırakacağız ama hiç konuşmayacaksın, anladın mı? (*Arif başını sallar.*) Koyver.

RASİM BABA : (*Yalvarır*) Yalnız kavgayı anlatın bre namertler.

AZİZ : Tamam (*Arife*) .. mı Arif?

ARIF : Tamam Aziz.

AZİZ : Başlıyorum. (*Nara atar ama soluğu yetmez sesi horozlaşır, soluğu kesilir, susar.*)
Ayyyyyyyyyitttt.

RASİM BABA : Bu ne?

AZİZ : Nara.

RASİM BABA : Ben de taş düşürüyorsun sandım, kerata. Biri nara mı attı demek istiyorsun?

AZİZ : Evet Rasim Baba. Zilli Ömer Çavuş.

RASİM BABA : Demek hamle edecek.

ARIF : Etti.

AZİZ : Bir şaşırtmaca verdi.

ARIF : Daldırdı saldırmasını alttan.

AZİZ : Girdi kasığa.

ARIF : Şöyle çaprazlama çıktı yukarı.

AZİZ : Adamın kanı, sidiği, pisliği foşşş dedi yere yayılıverdi.

ARIF : Ööööö.

RASİM BABA : Ee, bitirici kavga bu oğlum. Raks etmiyorlar.

AZİZ : Adamı boğçalayıp götürdüler. Zilli Ömer Çavuş'la arkadaşları da birer nara atıp, savuşup gittiler.

ARIF : Sabah oldu.

AZİZ : Bir çorba içtik.

ARIF : Koşuk buraya ki.

AZİZ : Sana anlatalım.

RASİM BABA : Ağzınıza sağlık. Hey yavrum hey. Zilli Ömer Çavuş, Deli Suat Paşa'nın adamını bitirdi diye bu akşam Fehim Paşa, konakta şölen verecektir. Ömer'i sağma ahr. Babası varsa onu da çağırır. Adamcağız oğlunu başköşede görünce ne sevinecektir kimbilir? Ahh bee. (*Masaya bir yumruk atar. Eli acır.*) Allah!!

PERTEVE BEY : Ne oldu iki gözüm?

RASİM BABA : Aahh, bir şey yok. (*Oturur. Ovunur. Uzaktan bir nara duyulur. Rasim Baba merakla ayağa kalkar, kulak verir.*)

PERTEVE BEY : (*Ürkmüştür.*) Bu kim?

RASİM BABA : Sen nasıl bütün makamları biliyorsan, ben de bütün naraları tanırım. Bunu çıkaramadım. Bu naranın makamı bozuk!

AZİZ : (*Kaçmak isteyerek*) Haydi bize..

ARIF : ... Eyvallah.
(*Çıkarlarken Düztaban Osman'la burun buruna gelirler...*)

D. OSMAN : Geri basın kalkuyruklar. Yoluma çıkamı ezer geçirim.
(*Aziz'le Arif geri kahveye kaçarlar. Düztaban Osman afili yürüyüşle yaklaşır, fiyakalı bi-*

çimde durur.)
 Az önce kim miyavladı burda? (Perteve Beye)
 Sen söyle moruk.
 PERTEVE BEY : (Elini kulağına koyar) Buyur oğlum?
 D. OSMAN : Anlaşılmıştır. (Aziz'e) Sen söyle yorgun levrek!
 (Zavallı Aziz iki yanına acıklı acıklı bakar.)
 Haydaaa. Bu da dilsiz. (Arif'e) Sen konuş dine solucan! Kim havladı diyorum?
 ARIF : (Heyecandan iyice tutulmuştur dili) Be.. be.. be.. de.. de..
 D. OSMAN : Yeter be. Ulan sakatatçı dükkanı mı burası? Babalık, sen şöyle öne çık da bir boyunu göreyim.
 RASİM BABA : Bak oğlum, tosunum, aslanım..
 D. OSMAN : Yaltaklanma, senin mi bu kahve?
 RASİM BABA : (Mahvolmuştur) Benim.
 D. OSMAN : Adım Düztaban Osman, mekarım Çukurbostan. Naramın ulaştığı yerde başka nara istemem, bozulurum, bu biiir. Bozuldum mu da, Allah korusun, adamı bitiriveririm, ikii. Burdan payımı isterim babalık. Sen darphane gibi çil para bas, benim gibi temiz yürekli bir vatan evladı boş kursakla gezsin.. Olur mu be? Her hafta uğrar, harçlığımı alırım, tamam mı? Haydi bu kadar tilki divanı yeter, bana eyvallah.
 (Elini göğsüne vurarak selamlar. Afili yürüyüşüyle uzaklaşır. Bir sessizlik.)
 PERTEVE BEY : Rasim... (Rasim Baba elini kaldırarak susması için yalvarır. Perteve Bey susar. Rasim Baba oturur. Iyice küçülmüştür.)
 : Bir şamar vuracaksın böylesine..
 ARIF : Bi bi de te tekme kı kıçına..
 AZIZ : Bir yumruk ense köküne..
 ARIF : Bi bineceksin üstüne..
 AZIZ : Takacaksın yuları.
 ARIF : De dehhhh.
 AZIZ : Tıkı tıkı tıkı tıkı tıkı.. Doğru hayvan pazarnına.
 ARIF : Ah bee.
 AZIZ : Bir kabadayı bile olamadık.
 RASİM BABA : (Kararlı ayağa kalkar.) Aziz, Arif, göz

kulak olun dükkana. Ben eve gidiyorum.
 AZIZ : Baş..
 ARIF : üstüne.
 PERTEVE BEY : Yine bir on yıl kapanacaksan vedalaşalım, iki gözüm.
 RASİM BABA : Yooo, bekle beni Perteve Bey, geleceğim.
 ANLATICI : Gitti koşarak oyuncak evine
 Rasim Baba
 cebinde kocaman anahtarı
 açtı küçücük kapıyı
 şingir da mingir
 basarak ayaklarının ucuna
 çıktı yukarı
 sakız gibi sofaya
 yürüdü
 tıpr da tıpr
 cumbalı odaya
 Ne görsün
 gördüğü bu işte
 Yusuf
 Rasim Baba'nın babayığit oğlu
 oyun çıkarmağa çalışıyor
 kolay mı bir başkası olmak
 insan düpedüz kendisi olamazken
 oyunbazlığa alışıyor
 İki oyunbaz
 bir sahnede oynamaz
 ben çekiliyorum
 izninizle.
 (Rasim Baba'nın Evi. Rasim Baba girer. Yusuf'u izler.)

YUSUF

: (Solda durur, Tarçın Bey tavrıyla) Beni tanımadınız mı efendi amca? Ben çıkırdım Tarçın Bey değil miyim? (Sağa geçer, Kavuklu tavrıyla) Tanımaz mıyım, tanıdım canım. Nasılsın bakayım köftehor? (Kavuklu'yu oynarken, Tarçın Bey'in kadınsı inceliği ile alay ettiğini gösterir.) İyi misin? Hoş musun? (Sola geçer.) Allah ömürler versin

efendi amca. Siz nasılsınız aceba, peder bey nasıl? (Sağa geçer.) Ben iyiyim şeker oğlum ama pederi sorma, geçen yıl göçtü. (Sola geçer) Göçtü mü? Ne yana göçtü efendim? (Sağa geçer) Öte yana göçtü Tarçın bey efendim.. (Sola geçer) Aman ne iyi etmiş. Öte yanın havası ne latiftir, suyu ne lezizdir. (Sağa geçer.) Höhö.. Yahu, adamın canı çıktı, canı. (Sola geçer) Çıkmaz mı efendiciğim? Taşınmak kolay mı? Herşey ateş pahası.. Değil mi ama? (Sola geçer) Şimdi bu nane mollanın boğazını sıkacağım. Babam vefat etti yahu vefat. (Sola geçer) Aaaa Vefa'ya gitti demek. Gitsin, gitsin. İnsan dinlenince gezmek ister. İçi açılır. Bırakın gezsin efendim. (Sağa geçer) Vay mankafa vay. Bak nazenin efendim, kibarca konuşayım dedim anlamadın. Babam öldü ulan, öldüü, öldüüü.

RASİM BABA : (Dayanamaz ortaya çıkar) Ölmedim ulan, ölmedim, ölmedim... Bugün ölmedikten sonra bir daha da ölmem. Bugünkü rezilliği temizlemeden de ölmeyeceğim. Anladın mı Tarçın Bey?

YUSUF : Anladım babacığım. Terliğinizi getireyim.

RASİM BABA : İstemez, fesini giy, gidiyoruz.

YUSUF : Şehzadecbaşı'na mı?

RASİM BABA : Fehim Paşa konağına.

YUSUF : Ama babacığım, kerem edin, olmaz.

RASİM BABA : Niye olmazmış?

YUSUF : Beni isterler mi sanıyorsunuz?

RASİM BABA : Ulan, boynumu kırıp, on yıl sonra bir şey istiyorum, ne demektir bu? Beni görünce bütün konak «Vay Yedibela Rasim gelmiş.» diye ayağa kalkacaktır, dümbelek, göreceksin. Haydi oyalanma. Bir daha bu kadar kararlı olamam.

YUSUF : Fehim Paşa konağı bana göre değil babacığım, siz de biliyorsunuz. Ben çiçek koparmaya kıyamıyorum canlıdır diye, çimene basamıyorum, kuş tutamıyorum. O kadar tabancalı, bıçaklı adam arasında ben ne ederim?

RASİM BABA : Tuzsuz Deli Bekir'i taklit edersin, olur biter.

Haydi gidiyoruz!

(Nuri beyin odası)

ANLATICI

: (Ayvaz kılığına girmiştir.) Bizim Yusuf, Tuzsuz Deli Bekir'i taklit edebilir mi bilmem? Zor iş. Ama beni Fehim Paşa konağında çalışan bir ayvaz, el-ayak işlerine bakan bir insancık olarak seyredeceksiniz. Usta oyuncu alçakgönüllü olur. Ben de alçak gönüllüyümdür.

NURİ BEY

: (Yerini almıştır. Anlatıcıya seslenir.) Ben hazırım.

ANLATICI

: Evet, Fehim Paşa konağındayız. Vekiliharç Nuri Bey'in odası! Geliyorum.

(Ayvaz olarak girer.)

: Beyim. Biri sizi görmek istiyor.

AYVAZ

: Kim?

NURİ BEY

: Eciş bücüş biri.

AYVAZ

: Adı yok mu, ayı?

NURİ BEY

: Var, var, Rasim.

AYVAZ

: Hangi Rasim?

NURİ BEY

: Haaa, söyledi ya, aklımda tutamadım.

AYVAZ

: Kasımpaşalı Çıplak Rasim olmasın?

NURİ BEY

: A'ah.

AYVAZ

: Öyleyse Üsküdarlı Çamur Rasim'dir.

NURİ BEY

: A'ah.

AYVAZ

: Anladım, Eyüplü Deve Rasim.

NURİ BEY

: A'ah.

AYVAZ

: Ulan, Yedibela Rasim değil ya bu?

NURİ BEY

: O beyim valla o, öyle dedi.

AYVAZ

: O gelmez bu konağa.

NURİ BEY

: Zaten beyim yansı zorla gelmiş, yansı da evde kalmış gibi bir hali var.

AYVAZ

: Al bakalım içeri.

(Ayvaz çıkar. Nuri bey çekmeden bir tabanca çıkarıp cebine ya da beline sokar. Rasim Baba ile Yusuf girerler. Yusuf, geride kalır...)

NURİ BEY

: Rasim, sensin değil mi?

RASİM BABA

: Benim be Nuri bey.

NURİ BEY

: Kocamışın yahu. Bitmişin sen.

RASİM BABA

: Öyle oldu Nuri bey.

NURİ BEY

: Ne aradın, ne sordun bunca yıldır, ne oldu

Rasim?
RASİM BABA : Ne olacak, ölemedim.
NURİ BEY : Bir isteğin mi var?
RASİM BABA : Paşayı bir göreyim diyordum.
NURİ BEY : Para mara isteyeceksen...
RASİM BABA : *(Dikilir)* Yoo, elden ayaktan düştük ama hiç dilenmeyi düşünmedik Nuri bey. Beni bilirsin sen.
NURİ BEY : Peki canım, kızma. Şimdi yanında Zilli Ömer Çavuş var. Akşam bir olay olmuş, onu anlatıyor.
RASİM BABA : Sen bir haber ver geldiğimi... Paşa alır beni içeri.
NURİ BEY : Ah Rasim, sen her şeyi bıraktığın gibi sanıyorsun... Bakalım, Paşa seni hatırlar mı? Hatırlasa bile içeri girmene izin verir mi?
RASİM BABA : *(Oğluna bakarak)* Paşa bana bayılır Nuri bey.. *(Yaklaşır, fısıldar.)* Beni oğlanın yanında küçük düşürme, elini-ayağını öpeyim, görmek istemezse, bir başka sebep uydur.
AYVAZ : *(Girer)* Beyim! Paşa seni emrediyor.
NURİ BEY : Peki, geliyorum. *(Önünü ilikleyip, yürür.)* Bir deneyeceğim Rasim. Bakalım?.. *(Ayvaz yol verir, çıkarlar)*
YUSUF : Baba.
RASİM BABA : *(Arkasını oğluna döner)* Hın?
YUSUF : Görüyorsun işte...
RASİM BABA : *(Dönmeden)* Beni seviyorsan sus. Yoksa, bütün öfkemi, hıncımı senden çıkarırım.
YUSUF : Peki baba.
(Boynunu büker, susar.)
ANLATICI : *(Ayvaz kılığındadır.)* Artık Fehim Paşa'yı görmenizin sırası geldi. Çok oyun yazılmıştır üstüne, bu da sonuncusu olmayacaktır. Fehim Paşa, Abdülhamit'in süt kardeşi İsmet beyin oğlu. Abdülhamit'in belki de kendinden sonra sevdiği tek insan. Niye, bilinmez. Kolay mı Abdülhamit'i anlamak? Kimine göre «Kızıl Sultan», kimine göre «Sonuncu Han»... Ben, bu sahnede de ayvazım. Bana susmak düşer. İşte Fehim Paşa, Zilli Ömer Çavuş. Sahnenin sonunda buluşuruz.

(Fehim Paşa'nın Odası. Nuri Bey saygıyla girer, bekler.)

FEHİM PAŞA : *(Gülmektedir)* Yaşa be Ömer! Bayıldım şerefsizim. Gözüme girdin kerata.
ÖMER : Ömrüne bereket. Sayende paşam.
FEHİM PAŞA : Gel Nuri gel. Bizim Ömer gece Deli Suat Paşa'nın adamlarından birini madara etmiş. Ötekiler de kuyruklarını toplayıp kaçmışlar.
NURİ BEY : Eline sağlık Ömer.
ÖMER : Sayende beyim.
FEHİM PAŞA : Bunu akşam kutlayalım. Hazırlığını yap.
NURİ BEY : Yapım paşam.
FEHİM PAŞA : Aferin ulan hergele.
NURİ BEY : Sağolun. Kimleri emredersiniz.
FEHİM PAŞA : Kişizade, paşazade istemem değil mi Ömer? Bizim arkadaşlarımızı çağır, yeter.
ÖMER : Bu Ömer sana kurban olsun, paşam.
FEHİM PAŞA : Seviyorum şu itoğlulitleri be Nuri. Sevegelmişim. Deli Suat Paşa da seviyormuş halkı. *(Birlikte gülerler)* Ulan deli bunak! Halkı sevdiğine göre birini olsun sofrana aldın mı? Bak, ben hepsini topluyorum. Onca adam besliyorsun kapında? Bir gün olsun seyisinle, ahçınla, arabacınla, bahçıvanınla, kapıcınla dertleştin mi deyyus? Adlarını bilir misin teres? Söyleyin dininiz aşkına, ben mi halk adamıyım, o mu?
NURİ BEY : Elbette siz paşam.
FEHİM PAŞA : Halka ne yararlı ne zararlı, o mu bilir, ben mi?
NURİ BEY : Tabii siz paşam. Değil mi Ömer?
ÖMER : Tabii. *(Güler)* Heheheeee...
FEHİM PAŞA : Ona göre, meşrutiyet gelirse halkın hiç bir derdi kalmazmış. Bak terese! Yahu, bu zavalı halka hürriyet verdin mi, ne yapar? Ne yapacak, ya davulcuya kapılır, ya zurnacıya. İyisi mi, patlatırsın davulcunun davulunu, zurnacının zurnasını da kırarsın, olur biter.
ÖMER : Doğrusun paşam, büyüklerimiz elimizden tutmasa biz yürümesini bile beceremeyiz.
FEHİM PAŞA : *(Keyifle güler)* Saz-maz, çengi-mengi de çağır ha.

NURİ BEY : Çağırdım pašam.
FEHİM PAŞA : Ulan senden korkulur.
NURİ BEY : Bugün eski bendelerinizden biri geldi.
FEHİM PAŞA : Kim?
NURİ BEY : Yedibela Rasim
FEHİM PAŞA : Çıkaramadım yahu.
NURİ BEY : Sizi görmek istiyor pašam.
FEHİM PAŞA : İstemem, istemem. Ver eline üç beş kuruş,
sav gitsin.
NURİ BEY : Siz bilirsiniz.
(*Ayvaz girer. Nuri bey yavaşça sorar.*) Ne var?
AYVAZ : Hanımefendi paşayı emrediyor.
NURİ BEY : (*Kısık*) Öyle mi denir, serssem?
FEHİM PAŞA : Neymiş?
NURİ BEY : Hanımefendi sizi rica ediyormuş da..
AYVAZ : Valla' emrediyor.
FEHİM PAŞA : Emrediyor ne demek, ayı?
AYVAZ : Ben ne bileyim pašam, git onu karından kendin sor..
FEHİM PAŞA : (*Yerinden fırlar*) Ulan mankafa.. (*Ayvaz kaçar, Fehim Paşa arkasından koşar...*)
ÖMER : Aman yahu, bir olay çıkmazın?
NURİ BEY : Otur, otur. Bir şey olmaz. Paşa bu bahane ile hanımefendinin emrine uyup hareme gitti bile.
(*Ömer, kendi üslubunca güler.*)
ANLATICI : (*Ayvaz kılığındadır.*) Doğru söylemedim mi allahasen. Gelsin sorsun, işte karısı. Abovvv. Harem kuruluyor. Aman ben kaçayım.
(*Harem. Fehim Paşa'nın karısı ve kızı Mihriban ile gergef işleyen bir halayık.*)
MİHRİBAN : Babam çok üzüyorsun anne.
HANİMEFENDİ : Huyunu bilmez gibi konuşma. Yalvardıkça azar, boyun eğdikçe ezer. Göreceksin bak, bugün bu işi bitireceğim.
(*2. Halayık girer.*)
2. HALAYIK : Paşa geliyor.
(*Mihriban'la 1. Halayık ayağa kalkarlar.*)
HANİMEFENDİ : Ne de çabuk.
(*Kızlar kurdarlar. Fehim Paşa girer.*)
FEHİM PAŞA : Beni emretmişin.

HANİMEFENDİ : Estağfurullah paşacığım.
FEHİM PAŞA : Ne var?
HANİMEFENDİ : Bu akşam yine eğlenecekmisiniz.
FEHİM PAŞA : Arkadaşlarla iki lokma bir şey zıkkımlanacağız. Ne var bunda?
HANİMEFENDİ : Aman hayatım öyleyse saza ne gerek var, çengiler niye geliyor?
FEHİM PAŞA : Bak şu serssem Nuri'ye. Saz-maz istemez demiştim.
HANİMEFENDİ : Ah paşacığım, sen Efendimizin başhafiyesi isen, ben de senin karnum. İstemiyorum ama her şey kulağıma geliyor. Daha neler de neler? (*Paşa kızları göstererek öksürür.*) Neyse, siz erkekler bu akşam vur patlasın, çal oynasın eğleneceksiniz, biz kadıncıklar da erkenden duamızı edip yataklarımıza çekileceğiz..
FEHİM PAŞA : Tabii.
HANİMEFENDİ : .. Samıyorsan, çok aldanıyorsun.
FEHİM PAŞA : Anlamadım.
HANİMEFENDİ : E paşacığım bunca yıllık yöneticisin, bilirsin, biri yer biri bakar, kıyamet bundan kopar. Siz gürül gürül yaşarken bizim muşıl muşıl uyumamız hak mıdır?
FEHİM PAŞA : Allah Allah. Bunları söylemek için mi çağırttın beni? Devletin başında bunca büyük sorun varken..
HANİMEFENDİ : Biraz da bizim küçük sorunlarımızla ilgilen paşacığım. Deli Suat Paşanın konağında kadınlara her gece ya saz varmış ya meddah.
FEHİM PAŞA : Ulan bu deli, evimin düzenini de bozacak.
HANİMEFENDİ : Diyorum ki ya bizim için de bir şeyler yaparsın, ya da and olsun ki pencereyi açar, avazım çıktığı kadar «yaşasın hürriyet» diye bağırırım.
KIZLAR : Hiiiiiiii...
HANİMEFENDİ : Bağırmasam ölünü öpeyim.
FEHİM PAŞA : (*Kızlara*) Haydi def olun bakayım. (*Kızlar kaçarlar.*) Hanımcığım, sen deli misin, hasta mısın?
HANİMEFENDİ : Hiç bu kadar sağlıklı olmamıştım. Şükür tanrıma, kısrağ gibiyim.
FEHİM PAŞA : Yahu hanım, benim işim hürriyetçileri tepe-

lemek, sen ne diyorsun?
HANIMEFENDİ : Beni de tepeleyecek değilsin ya.
FEHİM PAŞA : Allaaah. (*Çıkmak için öfkeyle yürür.*)
HANIMEFENDİ : Nereye paşacığım? Ne güzel konuşuyorduk.
FEHİM PAŞA : Bahçeye. Silah atmaya. Yoksa boğulacağım.
(*Çıkar*)
HANIMEFENDİ : At hayatım at. İçin açılır.
(*Çıngıraklı bir kahkaha atar. Salınarak ters yandan çıkar.*)
(*Bahçe*)
(*Nuri Bey, Rasim Baba, geride Yusuf.*)
NURİ BEY : Senin geldiğini duyunca Paşa pek sevindi.
RASİM BABA : (*Övünçle oğluna bakarak*) Bilmez miyim, sevinir.
NURİ BEY : «Rasim kusura bakmasın, önemli işlerim var, ben haber yollar, bugünlerde çağırırım» dedi.
RASİM BABA : Sağ olsun.
NURİ BEY : Haydi selâmetle Rasim.
RASİM BABA : (*Yaklaşır*) Sahi söylüyorsun değil mi?
NURİ BEY : Elbette. «Yedibela Rasim» der demez bildi.
RASİM BABA : Şimdi rahatladım.
(*Fehim Paşa hışım gibi girer. Arkasında Ömer ve Ayvaz.*)
FEHİM PAŞA : Ulan Nuri, yaktın beni köpoğlusunu.
NURİ BEY : Ne oldu efendim?
FEHİM PAŞA : Gizli saklı ne yapsak haremdekiler duyuyor. Daha ne olsun beceriksiz? Kim bu?
RASİM BABA : (*Saygı ile*) Benim paşam. Bu da oğlum köleniz.
FEHİM PAŞA : (*Nuri Bey'e*) Sav gitsin dememiş miydin sana? Bunlara ayıracak zamanım mı var, Nuri?
RASİM BABA : (*Bocalar*) Nuri bey?
FEHİM PAŞA : («Uzaklaş» anlamında) Haydi, haydi. (*Ayvaz'a*) Geç ulan şuraya, dur orda. Nuri, ver tabancanı. Bak Ömer, şimdi bu salak ağzına bir sigara alacak, bir atışta ikiye biçeceğim. Nutri, bir de sigara ver.
NURİ BEY : (*Tabancasını vererek*) Paşam bu Ayvaz yenedir, allah esirgesin sizi şaşırtır da..

FEHİM PAŞA : Ömer sen geç öyleyse.
ÖMER : Başüstüne paşam. Emret canımı vereyim. Vereyim de, tam o sırada ne bileyim, hiçkırığım tutar, elinize kuş pisler...
FEHİM PAŞA : Tu Allah cezanızı versin. (*Havaya bir el ateş eder.*)
RASİM BABA : (*Paşanın Ayvaza gösterdiği yere yürür, durur.*) Buyur paşam. (*Yan döner, bekler.*)
FEHİM PAŞA : Kimdi bu zıppıktı?
RASİM BABA : (*Kimildamadan*) Yedibela Rasim. Bir söztinle ölüme giderdi. Şanın artsın diye adam doğrar, kan içerdi. Sonra böyle oldu, sayende. Hiçkırığım tutar, kuş pisler de elin şaşar diye duraksama. Yedibela Rasim az önce öldü zaten. Uzat bir sigara Nuri bey.
FEHİM PAŞA : Sen ne demek istiyorsun hergele?
RASİM BABA : Oğlumu yanına vermeyi kuruyordum bilekli-yürekli adam olur umuduyla. Caydım paşam. Gönölünce yaşasın yoksul. Gitsin karagöz oynatsın, tef çalsın, gazel söylesin, ortaoyununa çıksın. Haydi paşam, boşalt öfkeni de rahatla.
FEHİM PAŞA : Bu mu oğlun?
RASİM BABA : Evet paşam.
FEHİM PAŞA : Karagöz mü oynatıyor bu şaşkın?
RASİM BABA : (*Utangaçla*) Evet paşam, ne yapayım?
FEHİM PAŞA : (*Gittikçe beliren bir sevinçle*) Tef çalıyor, gazel söylüyor, ha?
RASİM BABA : (*Daha da utangaçla*) Ah paşam, evet.
FEHİM PAŞA : Ortaoyununda da zenneye mi çıkıyor bu?
RASİM BABA : Yeter utandırdığın paşam. Her taklidi yapıyor işte.
FEHİM PAŞA : (*Yusuf'a*) Gel bakayım. (*Yusuf kimildayamaz.*)
NURİ BEY : Yaklaş oğlum. (*Yusuf yaklaşır, durur, ellerini karnında kavuşturur.*)
FEHİM PAŞA : (*Keyifle gülererek Yusuf'un çevresinde döner.*) Bana bak Nuri, ısarlama sanki, değil mi?
RASİM BABA : (*Döner*) İzin ver de biz gidelim. Haydi Yusuf.
FEHİM PAŞA : Dur, dur, durrr! Oğlunu yanıma aldım gitti. Akşamları karagöz oynatır, hikaye anlatır,

ANLATICI

haremdelikleri oyalar. Takımını taklavatını toplayıp gelsin. Sen de gel köftehor. Sen de bizimle eğlenirsin. Oh be, bu sorunu da çözdük. Haydi Ömer, biz işimize bakalım.

(Yürür. Ömer arkasından koşar.)

: (Ayvaz başlığını çıkarıp, öne gelir) Zavallı Rasim Baba, sanıyordum ki Fehim Paşa, soytarı oğlunu eski kabadayılığı hatırına konağa alır da adam eder; tersine giiti işler, Fehim Paşa Yusuf'un soytarılığı uğruna onu adam yerine koydu da sofrasına çağırdı. Ama Yusuf bu işi beceremeyecek, göreceksiniz. Ah, ben olmaydım ki onun yerinde.. Neyse, kahvedeyiz yine.

(Kahve)

(Rasim Baba, Pertev Bey, Aziz, Arif.)

RASİM BABA : İşte böyle kardeşler. Olmaz diyemedim.

PERTEV BEY : Denir miydi iki gözüm?

AZİZ : Demek Yusuf

ARİF : Her akşam

AZİZ : Paşanın karısını

ARİF : Marısını

AZİZ : Kızını

ARİF : Mızını

AZİZ : Halayıklarını

ARİF : Malayıklarını

AZİZ : Toplayıp eğlendirecek.

ARİF : Buna hayır denir mi Rasim Baba?

PERTEV BEY : Çüş.

RASİM BABA : Güzel dedin Pertev Bey. Yahu, başını kaldırıp da kızlara bakan adamı, bilmez gibi konuşmayın, o konakta kıtır kıtır keserler. Kesmezler mi?

AZİZ : Ama o Çerkes kızları

ARİF : Kıkır kıkır kıkırdamazlar mı?

AZİZ : O Sudan dilberleri

ARİF : Fıkır fıkır fıkırdamazlar mı?

AZİZ : O Rum güzelleri

ARİF : Şıkır şıkır şıkırdamazlar mı?

AZİZ : Bakmasan da olur Rasim Baba.

ARİF : Duymak yetmez mi o mırıl mırıl mırılıları?

RASİM BABA : Ulan zırzoplar, benim oğlum halis erkek olsa, ortaoyunu oynuyorum diye yaşmak takıp kıntır mı? Sonunda söyletiniz beni. Paşa bir baktı, anladı. Ben, halayıkların arasında dantel örmeğe başlar diye korkuyorum, siz nerelerdesiniz?

PERTEV BEY : Konağa gidip geliyorum efendim, göz kulak olmaz mıyım?

(Yusuf girer. Elinde zembil.)

YUSUF : Ben hazırım baba.

RASİM BABA : Gidelim oğlum. Haydi, sabaha görüşürüz.

PERTEV BEY : Uğurlar olsun.

AZİZ : Güle

ARİF : Güle!

(Baba, oğul çıkarlar.)

AZİZ : Ah be.

ARİF : Bir karagözcü bile olamadık.

ANLATICI : «Gerçi bir tasvirdir ammâ pür-edâdır perdemiz

Hikmet âmiz-i sefâ rahatfezâdır perdemiz

Hazret-i Sultan Orhan rahmetulahtan beri

Yâdigar-ı Küşterî seyre sezâdır perdemiz

Zâhirâ bir şem'a vü bezden ibârettir velî

Dide-yi âriflere ibret-nümâdır perdemiz.»

Haremdeyiz!

(Harem)

(Karagöz perdesi kurulmuştur. Perdenin arkası seyircilere dönük durur. Oynatırken

Yusuf'u görürüz. Hanımefendi, Mihriban, halayıklar karşıda yer almışlardır.)

YUSUF

: (Hacivat) - Şirin hanım Ferhad'ı görünce, can evinden vurulur, serilir kalır yere.

(Karagöz) - Eee?

(Hacivat) - Ferhad da Şirin'i görünce beyninden vurulmuşa döner, çarpılır, düşer yere.

(Karagöz) - (Vurur) Teres, sevda hikâyesi mi anlatıyorsun, kavga mı?

(Hacivat) - Sevda bu Karagözüm, ateş gibi yakar, cin gibi çarpar adamı.

(Karagöz) - Haydi ordan, ben her gördüğüm

güzele sevdalanıyorum, maşallah katır gibiyim.

(Hacivat) - Şimdi Ferhad ile Şirin buraya gelip görüşseler gerektir. Ben gidiyorum.

(Karagöz) - Sen gidersen de ben durur muyum? Ben de giderim bayram yerine, dilber seyrine.

(Ağzını şapırdatır.)

: (Teşe vurur. Şarkıya başlar. Seyredenler de neşe ile katılırlar.)

«Yine bir gülünhal aldı bu gönlümü

Sim-ten goncafem bi-bedel o güzel

Âteş-i ruhleri yaktı bu gönlümü

Pür-eda pür-cefa pek küçük pek güzel
Görmedim kimsede böyle bir dil-rüba
Böyle kaş böyle göz böyle el böyle bel
Âşıkın bağırını üzmeğe göz süzer

Elaman elaman her zaman o güzel »

(Şirin ve Ferhad gelirler.)

(Şirin) - Ben Şirin kuluna eyleme cefa

Sürelim seninle bir ömür sefa

Sanma sakın Ferhad beni

bi-vefa

Şekerlenmiş tatlı diller

senindir.

(Halayıklar kıkırdar, fıkırdar.)

(Ferhad) - Bir yanım çayır çimen

Bir yanım derya deniz

Hak-i paye yüz sürüp

Bir buse ister bendeniz.

(Şirin) - Ah efendim, buse de sizin, Şirin de..

(Ferhad) - (Şapırdatarak öper.) Oh.

(Şirin) - Ben gideyim efendim. (Çekilir)

(Ferhad) - Gitmee!! Ya aşk-ı Şirin. (Sırt üstü düşer.)

(Karagöz) - (Dışardan) Yahu Hacivat, bu oğlan yine düştü..

(Hacivat) - Vah vah vah.

(Karagöz) - Hıssssst, kışssst, pışssst.

(Hacivat) - Halden anla Karagözüm. Çocuk karasevdaya yakalandı.

(Karagöz) - Ben de kara sıtma olmuşum, hintyağı içtim iyileştim.

(Halayıklar gülerler..)

ANLATICI : (Girer) Bir dakika, bir dakika... (Yusuf durur.) Haydi kızlar, dışarı.

HALAYIKLAR : (Ayağa kalkarak) Aaaaaa. Hayır.

1. HALAYIK : Niye çıkıyormuşuz?

2. HALAYIK : Ne güzel eğleniyoruz.

ANLATICI : Benim bir suçum yok. Şimdi oyun gereği

Fehim Paşa karısıyla, kızıyla konuşacak.

Onun için kestim. Haydi. Sen de Yusuf.

(Kızlar ve Yusuf çıkarlar. Kızlar, Yusuf aralarından geçip çıkarken fıkırdarlar.)

Evet paşam.

(Fehim Paşa girer. Anlatıcı çekilir.)

FEHİM PAŞA : Nasıl hanımcığım eğlendiniz mi bu akşam?

HANIMEFENDİ: Ayol bu oğlan bir kol çengi.

MİHRİBAN : (Gülerek) Kızlar bayıldılar artık.

FEHİM PAŞA : Bir densizliği yok ya?

HANIMEFENDİ: Yok canım, pek terbiyeli bir şey.

MİHRİBAN : Kız gibi.

HANIMEFENDİ: Öyle olmasa, sen hiç seçer miydin paşacığım?

MİHRİBAN : Yüzü de pek güzel, değil mi anne?

FEHİM PAŞA : O ne biçim söz? Şimdi alırım ayağımın altına.

MİHRİBAN : (Şaşkın) Ne oldu baba?

FEHİM PAŞA : Bir erkeğe «ne güzel» denir mi?

MİHRİBAN : Aman babaaa.. Ha yeni aldığım doru atı be-

ğenmişim, ha bu çulsuz hayalciyi? Onu da

adandan mı sayacağım artık? Ben halayık

mıyım, hizmetçi miyim? Yazıklar olsun.

(Kızgın, çıkar.)

HANIMEFENDİ: Aaa paşacığım, üzdün kızımı.

FEHİM PAŞA : Doğru yahu, bir oyuncu parçası yüzünden

üzdük kızı. Hay Allah. Sinirimden düşünemedim.

HANIMEFENDİ: Bir şey mi oldu paşacığım?

FEHİM PAŞA : Manastır'da Şemsi Paşa'yı vurmuşlar.

HANIMEFENDİ: Kavgada mı?

FEHİM PAŞA : Canım koca paşa kavga eder mi?

HANIMEFENDİ: Ne bileyim, kızma.

FEHİM PAŞA : Hürriyetçileri basurmağa gitmişti. O namerdlerin işi bu.

HANIMEFENDİ: Sizler de pek tuhafsınız vallahi. Veriverin şu hürriyeti de kurtulun, canım.

FEHİM PAŞA : Bir versek ne olur biliyor musun? O saat asarlar beni.

HANIMEFENDİ: Aaa istemem, aaaa bunlar deli öyleyse.

FEHİM PAŞA : Deli tabii.

HANIMEFENDİ: Deli dedik de aklıma geldi. Deli Suat Paşa, karısına ne almış biliyor musun? Üç sıra Seylan incisi. Pembe.

FEHİM PAŞA : Ulan deli teres seni bitirmezsem bana da Fehim Paşa demesinler. Topunu temizleyeceğim bu serserilerin. Haydi siz bildiğiniz gibi eğlenin.

(*Fehim Paşa çıkar. Kızlar ortaya «yeni dünya»yı taşırlar. Ortaoyunu oynarken, zaman zaman oyun dışına çıkıp kendi söylediklerine ya da ötekilere güleceklerdir.*)

ANLATICI

: Rumeli'de Ferhad'ın Şirin'e vurulduğu gibi hürriyete vurgun deliler dalga dalga ayaklanıyorlardı yeni bir dünya kurmak için can alıp can vererek

Fehim Paşa konağında ise yeni dünya çoktan kurulmuştu gülüp eğlenerek.

Yusuf'la kızlar bir oyun çıkardılar Mihriban Ferhad oldu Yusuf da Şirin bu incelik pek hoşuna gitti hanımefendinin

A! gözüm seyreyle.
(Çekilir)

1. HALAYIK
(Pişekar)

: Şirin hanımı yoluyla yordamıyla istedik ama babası olacak habisi vermedi. Şimdi bu kötü haberi Ferhad'a nasıl söylemeli?

2. HALAYIK
(Kavuklu)

: Ben söyleyemem.

1. HALAYIK

: Söylemek için dilli olmak gerek birader.

2. HALAYIK

: Bu (*Dilini çıkarır*) dil değil de körbağırscak mı, köftchor?

HANIMEFENDİ: Aaaaa. (*Uzun, çingıraklı bir kahkaha atar, kızlar gülmenin bitmesini beklerler.*)

2. HALAYIK

: Yahu, benim deliyle aşkıtan ödüm kopar, ondan söyleyemem diyorum.

1. HALAYIK

: Hah işte Şirin bahçeden eve girdi... (*Yusuf, yüzü yaşmaklı, kurutarak yeni dünyaya girer.*)

HANIMEFENDİ: Hay gözünüz kör olmasın.. (*Kahkahayı koy-verir..*)

1. HALAYIK

: İşte Ferhad da göründü.

(*Mihriban erkek kılığında girer.*)

HANIMEFENDİ:

Aaa aaaa aaaaa.... aa vallahi bayılacağım. (*Gülmekten bayılır.*)

2. HALAYIK

: Burda mezar taşı gibi durmanın alemi yok, saklanalım. (*Bir kıyıya çekilirler.*)

MIHRIBAN

: (*Ezgiyle*) Şirin.. Şirin...

(Ferhad)

YUSUF (Şirin)

: (*Yeni dünyada ayağa kalkar.*) Ah Ferhad.

MIHRIBAN

: Şiiirinnn....

YUSUF

: Ne oldu efendim?

MIHRIBAN

: (*Şarkı söyler.*) «Bana ne oldu ben bilemem

Eski halimi hiç göremem..»

HANIMEFENDİ:

Hahh hahhh hayyyy..

YUSUF

: Susunuz efendim. Yanımıza geliyor.

(*Yeni dünyadan çıkar.*)

MIHRIBAN

: Bir güzelin sevdası var başımda

Gündüz hayalimde gece düşümde

Mecnun gibi hiç aklım yok başımda

Onun için dolaşırım şu dağı

Susadıkça ver ağzıma dudağı

(*Kızlar gülüşürler..*)

YUSUF

: Bugün beni size istemeğe geldiler.

MIHRIBAN

: Geldiler mi?

YUSUF : Babam «olmaz» dedi.
 2. HALAYIK : Geçmiş olsun. Kız söyledi.
 MIHRİBAN : (Ellerini uzatır. Yusuf geri çekilir. Mihriban, doğal sesiyle) Ver elini canım, bir şey olmaz. (Yusuf elini uzatır.) Peki dağı delerse, suyu akıtırsa veririm demedi mi?
 YUSUF : Demedi efendim.
 MIHRİBAN : Ferhadla Şirin hikayesini bilmiyor mu?
 YUSUF : Hiçbir sevda hikayesi bilmiyor. (Fehim Paşa girmiştir. İlgili ile izler. Hiçbiri görmemiştir daha.)
 MIHRİBAN : Sevdayı bilmemek olur mu? Çağır babamı da anlatayım. Sevda bu canım, at mı gem vurasın, başak mı biçsin, yangın mı söndüresin? Vay kıyıcı baba vay.
 FEHİM PAŞA : (Artık dayanamaz.) Yeter, kaltak!
 KIZLAR : Hiiiiiii..
 FEHİM PAŞA : Hanım, bu ne?
 HANİMEFENDİ : Oyun ayol?
 FEHİM PAŞA : Oyun ha? (Hepsine.) Toz olun reziller! (Kızlar ve Yusuf kaçarlar..) Yahu hanımcığım yapma, her şey oyun gibi başlar. Hürriyeti, meşrutiyeti de Mithat Paşa'nın oyunu, oyuncağı sanıyorduk, bak şimdi başımız deritte. Dağa çıkan çıkana, haberin var mı? Rumeli kaynıyor.
 HANİMEFENDİ : Ne eşek şeyler. Onlara kızıp bizi azarlıyorsun.
 FEHİM PAŞA : Kızlar. (İki halayık girer içeri. Fehim Paşa yeni dünyayı gösterir.) Kaldırın bu.. bu ne be? Kaldırın!
 (Kızlar yeni dünyayı kaldırıp götürürler.)
 Haydi gel de ayaklarımı ov. Üç saat huzurda ayakta durdum bugün. Efendimiz hiç yüz vermedi. Bir şeyler değişiyor ama, anlayamıyorum.
 (Çıkarlar.)
 (Kahve)
 RASİM BABA : Bu sabah konağa gittim.
 PERTEV BEY : Ben de yarın gideceğim.
 RASİM BABA : Beni içeri sokmadılar ama.
 PERTEV BEY : Niye!
 RASİM BABA : Oğlan dün çıkmış gitmiş konaktan. Daha da

dönmemiş.
 PERTEV BEY : Nereye gider bu?
 RASİM BABA : Belki de kadınlar hamamına gitmiştir.
 PERTEV BEY : Allah etmesin.
 RASİM BABA : Eğil, ayak üstü bir şey öğrendim.
 PERTEV BEY : (Kıskık) Söyle.
 RASİM BABA : Binbaşı Enver diye biri ayaklanmış Selânik'te, köy köy dolaşıp halka hürriyet andı içiriyormuş..
 PERTEV BEY : Ssssst!..
 RASİM BABA : Ne dersin muhterem hürriyet geliyor galiba.
 PERTEV BEY : Gelmez beyim gelmez. Fehim Paşa sağolsun!..
 (Aziz'le Arif soluk soluğa girerler.)
 AZİZ : Rasim..
 ARIF : Baba.
 AZİZ : Pertev..
 ARIF : Amca.
 AZİZ : Gelmez diyordunuz..
 ARIF : Geldi işte.
 (Rasim Baba ile Pertev Bey ayağa kalkarlar.)
 PERTEV BEY : Halk sokağa döktüldü mü?
 RASİM BABA : Marşlar başladı mı?
 AZİZ : Ne marşı?
 PERTEV BEY : Hürriyet marşı.
 ARIF : Yoooo.
 AZİZ : Gelen hürriyet müriyet değil.
 ARIF : Düztaban Osman.
 AZİZ : Harçlığını almağa.
 RASİM BABA : Eyvah.
 (D. Osman'ın narası duyulur.)
 Ulan Yusuf, ulan Rezzakizade Zencefil Bey, bilekli ytrekli bir adam olup da koruyamadın şu babanın onurunu, ulan zenne.
 (D. Osman afili yürüyüşüyle girer, yaklaşır, durur. Elini hızla göğsüne vurarak selamlar.)
 D. OSMAN : Topunuza merhaba, muşmulalar. Haydi pa-yımı uçlan da gideyim babalık.
 RASİM BABA : Şunların yanında küçük düşmemek için verip savacağım seni ama yok be tosunum.
 D. OSMAN : Çizerim kestaneni, ona göre.
 RASİM BABA : Bak aslanım, sen Fehim Paşa'yı bilir misin?
 D. OSMAN : Bilmemek olur mu, adama hayvan derler.

RASİM BABA : Haaa, benim oğlum Fehim Paşa'nın kabada-
yılanındandır. Değil mi muhteremler?
 ÜÇÜ : *(Cılız bir sesle)* Evet.
 RASİM BABA : Şimdi çıka gelse de beni böyle ezdiğini
görse, seni paralamaz mı? Çat diye kolunu
bacağını kırmaz mı? Değil mi muhteremler?
 ÜÇÜ : *(Iyice güçlü)* Evet Rasim Baba.
 D. OSMAN : Susun be! Aklum karıştı.
(Gür bir nara duyulur.)
 RASİM BABA : Haydi kaç oğlum Düztaban, bu gelen o.
(Durur.) Yahu muhteremler bu, vallahi billa-
hi Yusuf.
 D. OSMAN : Şimdi iş değişti, haydi bana cyvallah babacı-
ğım. *(Hızla yürür, Yusuf'la karşılaşır. Korkuy-
la yana çekilir.)*
 YUSUF : Aman ağabey başışla, görmedim..
: *(Fitil gibi sarhoştur. Ceketini omuzuna
almış, yalpalaya yalpalaya yürür.)* Asıl sen
başışla kardeş.
 RASİM BABA : *(Sevinçle koşar, Yusuf'u kollarından yaka-
lar.)* O narayı sen attın, değil mi oğul?
 YUSUF : Kusura bakma baba, kendimi tutamadım.
 RASİM BABA : Aslanım be.. *(Daha da sevinçle)* Sen içmişin
de haaa?
 YUSUF : *(Üzgün)* Kusura bakma baba, kendimi tuta-
madım.
 RASİM BABA : Hey muhteremler, dedimdi size, Fehim Paşa
konağı adamı işte böyle üç günde bilekli yü-
rekli yapar. Bırak, tutma artık kendini, koyver
gitsin.
(D. Osman uzaklaşmaz, izler bu sahneyi.)
 YUSUF : *(Yarı nara gibi)* Ahhhhhhh..
 RASİM BABA : Bir söyle bakayım, ne oldu sana?
 YUSUF : *(Yayvan yayvan şarkı söyleyerek kahveye
girer.)*
«Bana ne oldu ben bilemem
Eski halimi hiç göremem..»
 RASİM BABA : Hoppalaaa. *(Kaygıyla arkasından koşar.)*
Konağa geldim, yoktun. Nerdeydin?
 YUSUF : *(Yığılır gibi oturur.)* Uçuyordum baba..
(Kollarını kanat gibi çıkar.)
 PERTEV BEY : Ne oldu oğlum?
 YUSUF : «Bana ne oldu ben bilemem

Eski halimi hiç göremem..»
(Birbirlerine şaşkın bakışıp, susarlar.)
 RASİM BABA : Yahu.
 PERTEV BEY : Sussst.. Ben bu şarkıyı birine öğrettimdi
ama kime?
 AZİZ : *(Yusuf'un bir yanına geçer.)* Yusuf kardeş.
 ARIF : *(Öteki yanına geçer.)* Söyle bize.
 AZİZ : Haydi.
 ARIF : Sevinçten mi içtin
 AZİZ : Kederden mi?
 YUSUF : Sevdadan.
 RASİM BABA : *(Sevinir)* Aman iyi. Değil mi muhterem?
Erkek kısmı arada bir sevdalanmadan olur
mu?
 PERTEV BEY : Olmaaz.
 RASİM BABA : Sorun bakayım, kimmiş?
 AZİZ : Lepiska saçlı Çerkes kızı mı?
 YUSUF : İh.
 ARIF : Rugan derili Sudan dilberi mi?
 YUSUF : İh.
 AZİZ : Çekik gözlü Rum güzeli mi?
 YUSUF : İh.
 ARIF : Kim bu kız?
 YUSUF : Mihriban.
 ÜÇÜ : *(Feryat eder gibi.)* Haydiiii.
 RASİM BABA : Mihriban kim?
 PERTEV BEY : Fehim Paşa'nın kızı.
 RASİM BABA : Haydaaaa.
 PERTEV BEY : Aman oğlum.
 RASİM BABA : Keserler seni
 AZİZ : Ktır
 ARIF : Ktır.
 YUSUF : Kessinler.
 RASİM BABA : Yerler seni yavrum..
 AZİZ : Çtır
 ARIF : Çtır.
 YUSUF : Yesinler. Elimi tuttu ya, yeter bana.
 PERTEV BEY : Durun. Artık dikkatli olmalıyız. Oğlan, ka-
rasevda.
 ÜÇÜ : Ooooooo...
 D. OSMAN : *(Yaklaşmıştır, birden parlar.)* Haaaayt. Kı-
mıldayanın bademciklerini alırım namussu-
zum. Ulan babalık. Beni paralayacak babayi-

ğit bu muydu? Bu sevda böceği mi kıracaktı benim kolumu, bacağımı, çat diye, haa? Bu mu silkeleyecekti beni, böyle, ensemden tutup da?

RASİM BABA : Git oğlum yalvarıyorum.

D. OSMAN : (Yusuf'a) Ben seni hap diye yutarım be.

YUSUF : Yutarsın kardeş, haklısın.

RASİM BABA : Ah.

D. OSMAN : Babalık, ben şimdi bu avanak çelebiye bir Yedibela Rasim şamarı vursam, ne olur bilir misin?

RASİM BABA : (Boynunu bükerek.) Bilirim.

D. OSMAN : Öyleyse düşün bakalım bir altın lira.

RASİM BABA : Pertev Bey?

PERTEV BEY : Ne gezer iki gözüm?!

RASİM BABA : Aziz?

AZİZ : Biliyorsun Rasim Baba.
(Arif'e bakar Rasim Baba. Arif tutulmuştur.
Çırpınır.)

D. OSMAN : Yeter be. (Yusuf'u yakasından tutup çeker.
Rasim Baba can havliyle bir nara atar.
Osman durur, bakar, Rasim Baba yaylanır,
sol elinin tersiyle ünlü şamarını yapıştırır.)

AZİZ-ARIF : Allaaaaah.
(D. Osman geri geri gider, gözleri şaşılmaştı-
tır, bir şey söylemek ister ama sesi çıkmaz,
ağır ağır dizlerinin üzerine çöker, öne arkaya
sallanır, duramaz, öne düşer, poposu havada,
kalakalır.)

AZİZ : Aman Baba..

ARIF : adamı hurdaya çıkardın.

RASİM BABA : (Elini uğuşturur.) Söyle şimdi Pertev bey ne demektir karasevda?

PERTEV BEY : Karasevda demek, iki gözüm sultanım, adak mumu gibi yana yana eriyip bitmek demektir.

RASİM BABA : Bir çeşit madara olmak desene şuna.

PERTEV BEY : Haklısın Rasim Baba.

ARIF : Habibe Mollanın karasevda bir oğlu vardı hani, nasıl gezerdi mahallede, gösteresene Aziz.

AZİZ : Göstereyim Arif. (Tartımlı devinimlerle bir «mahalle delisini» yansıtır.)
Karga bana gaaak dedi

Çıkkı duvara baaak dedi

Çıktım hemen duvara

Baktım herkes maskara

(Ezgisiyle.)

Bom bili bili boom booooo

Bom bili bili boom

Hani bana alkış? Heee!

RASİM BABA : Eyvah..

AZİZ : Pekii, kadayıfçı Ahmet ağanın karasevda kızını ne yapardı, Arif?

ARIF : Yapayım Aziz. (O da başka «mahallenin» delisini kendine özgü uslubuyla yansıtır.)

İki dirhem bir çekirdek

Kıl pıranga kızıl çengi

Çıktı geldi delikanlı

Gümbede gümbet

Gümbede gümbet

Gümbede gümbet

Hemen koştum pencereye

Boş vererek tencereye

Haydi yavrum bak buraya

Şıkıdam da şıkıdam

Şıkıdam da şıkıdam

Şıkıdam da şıkıdam

Yaptı guguk

Geçti çocuk

Anneciğimmmmm!

RASİM BABA : Ey vah vah.

PERTEV BEY : Şimdi bu çocuk da mahallede gümbede gümbet diye dolaşıp önüne gelene bombilibili bili boom diye sınırsızca Rasim Baba'nın yüreğine inmez mi?

AZİZ : Bizim de iner

ARIF : Pertev Beyamca.

PERTEV BEY : Bu derdin dermanı tekdir Rasim Baba.

Oğlan, kıza kavuşur.

RASİM BABA : Kızı kaçırmağa gülcümüz mü yeter?

PERTEV BEY : Öyleyse Allahın izni, peygamberin kavli ile Mihriban'ı paşadan isteyeceğiz.

RASİM BABA : Oooooo. Hiç verir mi muhterem?

AZİZ : Veriiiiir.

ARIF : Niye vermesin?

AZİZ : Çok ayıp ettin şimdi Rasim Baba.

ARIF : Sen paşayı unutmuşsun.
AZIZ : Biz bilmez miyiz?
ARIF : Her sabah bana kellesini teslim ediyor.
AZIZ : Bana da her gece poposunu. (Şimşek gibi bakarlar.) Şiltisini ben diktim, kardeşler.
ARIF : Sen dedindi Rasim Baba, Fehim Paşa insanların hasıdır.
AZIZ : Ve de yoksul babasıdır.
ARIF : Sapına kadar mert..
AZIZ : cömert..
ARIF : alçakgönüllü..
AZIZ : tatlı dilli..
ARIF : söyle baba..
AZIZ : yanlış mı?
RASİM BABA : (Boynunu kuşku ile büker) Doğru.
ARIF : Fehim Paşa bizim gibiler için canını verir be..
AZIZ : Pişpirik kızını mı vermeyecek?
ARIF : Harcar mı Yusuf'u?
AZIZ : Yusuf gibi adamı?
RASİM BABA : Sen ne diyorsun Pertev Bey?
PERTEV BEY : Bu akıl, fikir işi Rasim Baba. Bir kahve olsaydı.
RASİM BABA : Şimdi.(Seslenir.) Osmannnn!
D. OSMAN : (Silkinir) Buyur baba.
RASİM BABA : Haydi, kalk da bize kahve yap.
D. OSMAN : (Doğrulur, kalkar.) Başüstüne baba. (Ayakları dolaşarak yanlış yöne yürür.)
RASİM BABA : Bu yana oğlum Osman.
D. OSMAN : Peki baba. (Ayakları dolaşarak, ama saygı ile ocağa doğru koşar.)
PERTEV BEY : Bu ne iki gözüm?
RASİM BABA : Yedibela Rasim şamarı bu işte muhterem. İnsana feleğini şaşırtır!
AZIZ : Vay..
ARIF : anaaam.
YUSUF : Mihribaaaaannnn.
RASİM BABA : Aman yahu, çocuğu unuttuk. Haydi Aziz, Arif alın bunu da eve götürün. Biz bir düşünüp taşınıp, karar verelim.
AZIZ : Tamam.
ARIF : Haydi Yusuf.
AZIZ : Eve gidiyoruz.

YUSUF : Yoooooooo.
(Aziz'le Arif iki yandan Yusuf'un koluna girip kaldırırlar, sürüklerler. Yusuf, sarhoş ağzı, şarkı söyler.)
«Ben seni sevdim seveli kaynayıp çoş-tummm...»
(Sürüklenirken, birden direnir, silkinir. Narayı basar.) Haaaaayyyyyyt. (Aziz'le Arif'i iki yana savurur.)
RASİM BABA : Aman oğlum.
YUSUF : Ne istiyorsun baba, eve mi gideyim?
RASİM BABA : Evet oğlum.
YUSUF : Peki baba! (Tekerleme söyleyerek uzaklaşır.)
Eveleme develeme
Deve kuşu kovalama
Cengi çember
Miskü amber
Tazi tuzi
Paşanın kızı
Ne vakit geldin
Yazın geldim
Yazlalım
Çizilelim
Bir tahtaya dizilelim.....
(Sesi duyulmaz olur. Bir sessizlik.)
RASİM BABA : Ah çocuğum.
AZIZ-ARIF : Tazi tuzii
: Paşanın kızii.
PERTEV BEY : Humm.
RASİM BABA : Tamamdır muhteremler. Haklısınız. Yerden göğe. Yarın konağa gidiyoruz. Fehim Paşadan kızını isteyeceğiz. Yoksa oğlan göz göre göre elden gidiyor yahu.
D. OSMAN : (Kahveci askısını fiyaka ile döndürerek girer.) Az şekerli döört, naaaazik geliyormrrr!
(Fincanları dağıtır ustaca.)
: Ya
: şal
ANLATICI : Tavuk yolmamış, piliç yememiş adam hareme düşerse, olacağı budur. Şimdi bu salaklar yarın, iki dirhem bir çekirdek, kıl pıranga kızıl çengi, gümbet de gümbet, koca Fehim

Paşa'dan nazlı kızı Mihriban'ı istemeğe gidecekler.. Allah yardımcıları olsun! O sahneden önce, oyuna ara versek, biraz dinlensek iyi olur değil mi? İzinizle efendim.

(Birinci Perdenin Sonu)

İKİNCİ PERDE

(Fehim Paşa'nın Odası)

(Nuri Bey'in arkasından Rasim Baba ile Pertev Bey içeri girerler.)

NURİ BEY : Buyrun, buyrun. Paşa şimdi gelir. Ne oldu senin oğlana Rasim? Birdenbire çıkıp gitmiş. Nerde şimdi?

RASİM BABA : Evde.

NURİ BEY : Ne yapıyor? Oyun mu çıkıyor?

RASİM BABA : Hem de ne oyunlar? Bir Ferhad oluyor, bir Mecnun, bir Kerem. Ah Nuri Bey..

NURİ BEY : (Anlamamıştır.) Çok iyi, çok iyi. Bize de karagöz oynattıydı bir akşam, hergele. Yahu bir Tuzsuz Deli Bekir taklidi yaptı, bir nara patlattı, Allah inandırın, hepimiz yerimizden fırladık. (Ayvaz girer.) Ne var?

AYVAZ : Paşa geliyor.

NURİ BEY : Keyfi nasıl?

AYVAZ : Ben daha keyifliyim.

(Paşa girer. Selamlaşma.)

FEHİM PAŞA : Bir kusurumuz mu oldu, ne oldu niye kaçtı bu senin oğlan canım? Hepimiz bayılıyorduk kerataya. Karımla kızım başımın etini yiyorlar. Nasılsın Pertev bey?

PERTEV BEY : Duacınızım paşam.

FEHİM PAŞA : Ne yapacağız bu oğlanın işini? Ne isterse veririm, gelsin Allahaşkına. Başımda bin türlü dert var, gelsin de hiç olmazsa haremim dirdüründen kurtarsın beni. Ne istiyor köftehor?

PERTEV BEY : Paşam, izin verir misiniz?

FEHİM PAŞA : Buyur Pertev bey. Aramızı sen bulacaksın galiba?

PERTEV BEY : Allahın izniyle paşam. Buraya kaygılar içinde gelmiştim ama şimdi anlıyorum ki, dileğimizi size rahatça açıklayabileceğiz.

FEHİM PAŞA : Açıkla, açıkla. Çekinecek ne var? Değil mi Nuri?

NURİ BEY : Evet paşam.

PERTEV BEY : Efendimiz, Yusuf oğlumuz gençtir ama, bildiğiniz gibi yeteneklidir, beceriklidir..

FEHİM PAŞA : Doğru, değil mi Nuri?
 NURİ BEY : Evet efendim.
 PERTEV BEY : Huyu da yüzü gibi güzeldir.
 FEHİM PAŞA : Doğru.
 NURİ BEY : Evet efendim.
 PERTEV BEY : Zamanla, siz de gözetirseniz, iyi bir silahşör bile olabilir.
 FEHİM PAŞA : Doğru yahu, nasıl attıydı o narayı Nuri?
 NURİ BEY : Balyemez topu gibi.
 FEHİM PAŞA : (Kahkaha atar.) Aferin ulan hergele. İyi benzetin. Ec?
 PERTEV BEY : Yusufcuğu, hanımefendi hazretleriyle küçük hanımefendinin de beğendiğini sanıyorum.
 FEHİM PAŞA : Beğenmek ne demek? Oğlan kaçtı gitti diye iki gündür yas tutuyorlar, yas.
 PERTEV BEY : (Bütün cesaretini toplar artık) Öyleyse söylüyorum paşa hazretleri, babası (Rasim Baba saygıyla eğilir) ve amcası olarak da ben, sizden kızınız Mihribanı, Allahın emri ve peygamberin kavli ile istemeğe gel...
 FEHİM PAŞA : (Böğürür) Neccececece?
 NURİ BEY : Siz delirdiniz mi, avanaklar?
 FEHİM PAŞA : Ulan haddini bilmez köpekler. Ulan boğulaçağım. Ulan rezil herifler. Bre siz kim oluyorsunuz da benim .. yahu tıkanacağım.. kızımı istemeğe yelteniyorsunuz? Sizi adam yerine koyduğum için mi? Soframa alıp aç kamınızı doyurduğum için mi? Topunuzu bir araya getirirsenler, sizden adam gibi bir adam çıkar mı sanıyorsunuz, görgüsüzler? Ne duruyorsunuz, def olun ayılar. Nuri ver tabancanı, vurayım şu öküzleri. Ulan sözü evirip çevirip buraya getireceğini nasıl oldu da anlamadım? (Rasim Baba ile Perteve bey her tümcede biraz daha küçülüp ezilerek arka arka giderler, sonunda kaçarlar.) Yahu bir topal kabadayı eskisi, almış yanına bir çalgıcıyı, Fehim Paşadan kız istemeğe geliyor.. Götür yatır beni Nuri. Ölüyorum.
 NURİ BEY : (Koluna girer) Üzülmeyin paşam.
 FEHİM PAŞA : Bırak beni, yetiş şu hödüklere. Söyle, çabuk, bir daha Mihriban'ın adını ağızlarına alırlarsa, yıkarım evlerini, hepsini temizlerim, nüfus

NURİ BEY : Baş üstüne paşam. (Koşar.)
 FEHİM PAŞA : Vay canıma. Vay yahu. Vay be. (Ağır ağır çıkar.)
 ANLATICI : Siz de kestirmiştiniz bu sonucu değil mi? Bunlarda akıl fikir yok ki? Ne yapalım? Öztür dileyerek bir şey söyleyeceğim : Yine kahvedeyiz. Yine bu şaşkınlarla birlikte olacağız. Bu benim kusurum değil ama!
 (Kahve)
 D. OSMAN : Şamanı yer yemez, Allah canımı alsın, fêlegimi şaşkırdım. Eyvah dedim, hiç gün görmekten geberdim gidiyorum. Oysa neler düşlüyordum kardeşler. Kahveci çıraklığı yaparken, metelik metelik para biriktirip bu kılığı düzdüm. Biraz külhanbeylik yapıp, haraç maraç, yolumu bulacağım. Derken bir punduna getirip bir kabadayı madara ettim mi, kabadayılar sırasına girdim say. Ordan da Fehim Paşa konağına attım mı kapağı, oh be. Çalsın sazlar, oynasın kızlar. Haraç toplamak için Rasim Baba'yı gözümde kestirdim. Şu bendeki uyuz talihe bakın. Bir şamar, bütün düzenimi yıktı. Herkese anlattınız değil mi, bir tokatta bittiğimi?
 AZIZ : Anlatmamak olur mu Düztaban kardeş?
 ARIF : Tıpatıp anlattık herkese.
 D. OSMAN : Birer çay daha için öyleyse.
 AZIZ : Yetti şerefsizim.
 ARIF : Patlayacağız.
 AZIZ : Kaç bardak etti?
 D. OSMAN : On iki.
 ARIF : Keşke haraç verseydik bu adama. Bize daha ucuza gelirdi.
 D. OSMAN : (Ocağa bağırır) İki çay gel ağabeylere. Bardaklar ince belli, kalçaları besbelli olsun. (Ocağa koşar.)
 AZIZ : Yahu burdan emir veriyor, sonra koşa koşa gidip verdiği emri yerine getiriyor.
 ARIF : Bu çocuk salak, Aziz.
 AZIZ : Haklısın Arif. Silme salak. (Perteve Bey ile Rasim Baba alı al moru mor gelirler.)

ARIF : Geldiler. (Ayağa kalkarlar.)
RASİM BABA : Yusuf nerede?
AZIZ : İçerde.
ARIF : Sızdı yatıyor.
RASİM BABA : Yine bağıyor mu?
AZIZ : Guguklu saat gibi çeyrek saatte bir ötüyor.
PERTEV BEY : (Oturur, terini kurularken) Ne diyor?
ARIF : (Bağırır) Mihribaaaaaaa...
RASİM BABA : Sus.
PERTEV BEY : Salak.
ARIF : Farkında mısın Aziz, son zamanlarda ne desem olay çıkıyor.
PERTEV BEY : Aman Rasim Baba.. (İçeriyi işaret eder. Rasim Baba telaşla içeri geçer.) Ne oldu diye sor, ondan sonra ulu, düttürük.
AZIZ : Ayağımı öpeyim alıştıra alıştıra söyle.
ARIF : Meraktan karnımız şişti.
PERTEV BEY : Paşaya da alıştıra alıştıra, usul usul, yedire yedire söyleyeyim dedim ama hiç fark etmedi. Size kestirmeden söylüyorum. Kızı vermedi.
AZIZ-ARIF : (Inanmazlar) Haydiiiiiii.
(Osman sessizce gelir, çayları dağıtır, konuşmayı edeple dinler.)
ARIF : Nasıl olur?
AZIZ : Nesini beğenmedi?
PERTEV BEY : Paşa nerdeyse bizi vuracaktı be. Dar attık canımızı dışarı. Daha dokundurunca çıldırdı adam.
ARIF : Ama yaşları tutuyor..
AZIZ : başları tutuyor..
ARIF : daha ne olsun?
PERTEV BEY : Ben de, ne hikmetse, böyle kapılıp gittim de yediğimiz haltı, dönüp kaçarken anladım. Biz kimiz yahu? Paşa çok doğru söyledi.
AZIZ : Ne dedi, Pertev Beyamca?
PERTEV BEY : Ulan siz adam mısınız dedi? Doğru. Kolay mı adam olmak? Adam olmak için evin barınacak, atın arabası olacak, adın sanın olacak, paran pulun olacak. Var mı bizde?
AZIZ-ARIF : Yok!
PERTEV BEY : Öyleyse efendiler, bir daha o kızın adını bile ağzımıza almayacağız. Anlaşıldı mı? Nuri Bey yemin etti, «Paşa topunuzu vurdurur»

ARIF : Oooooo!..
AZIZ : Yooooo!..
PERTEV BEY : İşte bu kadar. Bu hikaye kapanmıştır.
D. OSMAN : Bir dakika Beyamca, benim yine aklım ka-
nıştı. Kahvecilikte böyle benim gibi getir
götür işi yapanlara tâbi denir.
PERTEV BEY : Eee?
D. OSMAN : Diyorum ki kahvede bir müşteri, tâbilerden
birini horladı mı, o, pıs pıs pıs öbürlerini
uyandırır, artık hiç bir tâbi o müşteriye hiz-
met etmez. Müşteri de kalkar gider.
PERTEV BEY : Eee?
D. OSMAN : E'si Fehim Paşa Yusuf'u horladığına göre,
Arif kardeş Fehim Paşa'yı traşa gitmese, Aziz
kardeş şilte-yorgan dikmese, saka, çöpçü,
bekçi, bakkal, kasap, bahçivan, sütçü, yoğurt-
çu, yumurtacı, terlikçi de..
PERTEV BEY : Haydi ordan dcli. Senin niyetin galiba ma-
halleyi yıktırtmak.
D. OSMAN : Değil be Beyamca. Paşaya gönül koydum
da ondan söylüyorum.
PERTEV BEY : Tamam, yeter. Akıl fikir işi oldu mu, bana
brakacaksınız..
D. OSMAN : Başüstüne. (Geriye çekilir.)
YUSUF : (İçerden) Aaaaah aşk-ı Mihribaaaaannnn.
ARIF : Öttü yine..
AZIZ : tam saatinde.
PERTEV BEY : Kapat şu delinin ağzını Rasim Baba. Her
yan hafiyeye dolu. Biri ihbar etti mi bağıyor
diye, cayır cayır yanarız. Paşa bizi parça
parça ettirir.
ARIF : Kalk Aziz.
AZIZ : Peki Arif. (Kalkarlar.)
ARIF : Biz gidiyoruz.
PERTEV BEY : Nereye?
AZIZ : Nereye?
ARIF : Ben esnafı dolaşacağım.
AZIZ : Ben?
ARIF : Sen de evleri.
AZIZ : Ne yapacağız?
ARIF : Düztaban'ın anlattığını yayacağız herkese.
Ben kendi adıma bir daha konağa gidersem,

AZIZ : bir daha Fehim Paşayı traş edersem..
: Ben senden niye geri kalayım? Ben de bir daha şilte dikersem, pamuklarını atarsam..

ARIF : Haydi yürü Aziz.
AZIZ : Geliyorum Arif.
(Koşarlar.)

PERTEV BEY : Bu karasevda bulaşıcı bir hastalık değilse, Allah benim canımı alsın.
YUSUF : (İçerden) Susadıkça ver ağzıma dudağım.. Mihribannnnnnnn.

PERTEV BEY : (Ocağa koşarak) Sustur şunu iki gözüm.
(D. Osman'ın önünden geçerken..) Yıkıl kera- ta. (İçeri geçer.)

D. OSMAN : Ben ne yaptım yahu?
ANLATICI : Şimdi çok heyecanlıyım. Benim sahnem ge- liyor. Göreceksiniz yazgım değişecek.
(Nuri beyin odası)

NURI BEY : Gel bakalım ayvaz!
AYVAZ : Buyur beyim.
NURI BEY : Bu azgın kanlar dır dır da dır dır paşamızın başını yiyorlar.

AYVAZ : Ağaçkakan gibi. (Seyircilere dönüp «nasıl?» anlamında bir işaret yapar keyifle.)

NURI BEY : Aferin ulan hergele. İyi benzettin.
AYVAZ : Aman beyim bu benzetme iyi olmadı. Tövbe, geri aldım.

NURI BEY : Niye?
AYVAZ : Paşamızın kafası tahta mı ki?
NURI BEY : Şus, Allah cezası versin.
AYVAZ : Sen sağ ol beyim.
NURI BEY : Bana bak ibiş, sözü dalgalandırma, sen hika- ye anlatmasını bilir misin?

AYVAZ : Bilmez olur muyum beyim? Köyde kış nasıl geçer, çeneye kuvvet.

NURI BEY : Taklit maklit te yapabilir misin?
AYVAZ : Anasını bile satarım beyim. Sen emret. İs- tanbullu taklidinde üstüme yoktur.

NURI BEY : Yap bakayım.
AYVAZ : Cicilerimi giyiciim, arabaya biniciim, Gala- ta'ya iniciim, incik boncuk alciim, anneciği- me vericiim.

NURI BEY : Sus ayı.
AYVAZ : Peki beyim. (Seyircilere aynı işaret.)

NURI BEY : Bu akşam haremde hikaye anlatacağın.
AYVAZ : (Sanki ürker.) Aman beyim..
NURI BEY : Başını kaldırıp da kızlardan birine bakar- san..

AYVAZ : Gözüm çıksın, beyim.
NURI BEY : Sözü uzatma, paşa erken yatacak. Yallah.
AYVAZ : Sana yallah. Ben oyunu bağlıyorum.
(Nuri Bey çıkar.)

ANLATICI : Yazgım değişti işte. Şimdi görün bakın ben neyim, Yusuf neymiş.. (Sahne kuruculara) Çabuk, çabuk, çabuk. Yusuf'a canla başla hizmet ediyordunuz, vicdansızlar. Haydi, haydi, haydi.
(Bir koltuğa oturur. Omuzuna bir de yağlık atar.)
(Haremde)

AYVAZ : (Hanımefendi, Mihriban, halayıklar..)
: «Hak dostum Haaaak Edeyim meclise bir kıssa beyan Kıssadan hisse ala ârif olan..» Efendim, evvel zaman içinde İstanbulda Ahmet diye bir lüleci varmış. Lüleci Ahmet dükkânını bırakmış, bir başka dükkâna taşın- mış. Onun çıktığı dükkâna da bir sabuncu ta- şınmış. Kulakları da sağır olmuş. Biri Lüleci Ahmet'i sorunca, sabuncu sabun soruyorlar sanıp dermiş ki: Haaa, bu Hanya sabunu. Yaaa, bu da Yanya sabunu. (Ayvaz kendi an- latığına kendi güler.) Nükteyi anladınız değil mi?

MİHRIBAN : Çok sıkıldım anne.
HANİMEFENDİ : Ben bayılmak üzereyim.
AYVAZ : (Merakla) Bir şey mi oldu? Anlamadınızsa baştan alayım.

HANİMEFENDİ : Kuzum ayvaz, bundan bir şey anlamadık, başka bir şey anlat.
AYVAZ : Anlamayacak ne var hanımefendi? Lüleci Ahmet'in bir dükkânı varmış, çıkmış. Çıkmaz mı? Yerine bir sağır sabuncu gelmiş.. Gelmez mi?

HANİMEFENDİ : Ay bayılacağım.
AYVAZ : (Derin bir kaygı ile) Peki , peki, öyleyse ben size bir masal anlatayım.

HEPSİ
AYVAZ

: (Inler gibi) Ahhhhhhhh.
: (Telaşla) Bir varmış bir yokmuş, insan yiyen pek çokmuş. Masal böyle başlar da onun için böyle söylüyorum, sakın yanlış anlamayın. Bir de Keloğlan varmış.. Şu bildiğimiz Keloğlan. Bir gün beyin konağının önünden geçiyormuş. Pencerede, beyin kızını görmüş. Görmez mi? Kel, ama kör değil. Aman demiş, dura kalmış. Kız, haşa huzurdan, bir ay parçası, bir afet-i devran, bir ateş-i suzan, demem o demek ki haşa huzurdan, dünya güzeli. Keloğlan coşa gelmiş, tepesinden dumanlar tütmeğe başlamış; ben bir güzel görsem benim de tepemden duman tüter. Başlamış aşk ile şevk ile bağırmağa..

YUSUF : (Dışardan) Ey afet-i devrannnnnn!
HALAYIKLAR : (Basık) Aaaaaaa..
YUSUF : (Dışardan) Ey ateş-i suzaaannnnn!
AYVAZ : Ne oluyor?
HALAYIKLAR : (Basık) Ooooooo..
YUSUF : (Dışardan) Mihribaaaaannnn!..
HANIMEFENDİ : Bu ne?
(Kızlar pencerelere koşuşurlar.)

1. HALAYIK : Hiiiiiiiiii..
ÖTEKİLER : Ne oldu?
1. HALAYIK : Bağırın burda. Aşağıda.
MİHRİBAN : Nerde?
1. HALAYIK : İşte, fenerin altında.
HALAYIKLAR : Uuuuuuuuuu..
2. HALAYIK : Yusuf bu.
MİHRİBAN : Vay salak vay..
HANIMEFENDİ : Ayol birdenbire hürriyet mi geldi nedir, bu ne cesaret?
2. HALAYIK : Sevda, bu hanımefendi!
MİHRİBAN : Paşa babam bir duyarsa..
2. HALAYIK : Vurdurur küçük hanım.
MİHRİBAN : Tabii vurduracak. Bir yanaşma adımı sokakta nasıl bağırabilir? Aç şu pencereyi, çabuk.
YUSUF : (Dışardan) Mihribaaaaannn!
MİHRİBAN : Açsana. Hah. (Aşağıya seslenir.) Yusuf, bürdayım, buraya bak.
YUSUF : Babalarımız sevda hikayesi bilmez ama biz biliriz, değil mi Mihriban?

132

MİHRİBAN : Ama o hikayeler hep iki denk insan arasında geçer. Sen de git kendi dengine kuyruk salla, sokak köpeği. (Çekilir.)
HALAYIKLAR : (Inler gibi.) Aaaaahhhhhh..
MİHRİBAN : (Kızlara) Haksız mıyım? Ne inliyorsunuz?
FEHİM PAŞA : (Fehim Paşa gecelik ve takke ile girer.) : Ne oluyor? Uykum gavur oldu. Biri «Mihriban...» diye mi bağırıyor, ne?
MİHRİBAN : Evet baba. Gel, işte bak, bağırın orada, Yusuf.
FEHİM PAŞA : Neee? Bana inat bağırıyor bu hergele. Çabuk bir silah bulun. Devireyim şunu. Çabuk. (Döner. Ayvazı görür.) Ulan sen ne arıyorsun bu saatte haremda, şimdi seni de mi vurayım?

AYVAZ : Ma masal an anlatıyordum pa paşam..
FEHİM PAŞA : Bas!
AYVAZ : (İçtenlikle.) Masalı bitirmeden mi?
FEHİM PAŞA : Masalı ben bitireceğim şimdi. Bütün masaları bitireceğim. Uç, Nuri'yi yolla buraya, zevzek.
(Ayvaz koşar, durumunu kurtarmak için seyircilere bir şey söylemek isteği ile bir an durur, söze başlayacaktır...)
Uç diyorum sanaaaa.. (Ayvaz uçar.) Haydi kızlar, doğru yatağa. (Kızlar çekilir. Mihriban'a) Sen de üzülme. Yarın sabah bu işi kökünden çözeceğim.
MİHRİBAN : Teşekkür ederim babacığım. Rezil etti beni. (Çıkar.)

FEHİM PAŞA : Onu çiğ çiğ yemezsem adam değilim.
HANIMEFENDİ : Ayol o terbiyeli, o kız gibi oğlan bunu nasıl yapabildi? Delirdi herhalde. Şimdi Deli Suat Paşalar bunu duyarlarsa bizi tefe koyup da çalarlar. (Pencereden bakar.) Aaaa aaa gitmiş bile. Pek de korkakmış canım.
NURİ BEY : (Dışardan) Paşam, ruhsat var mı?
FEHİM PAŞA : Haydi hanımcığım, bizi yalnız bırak. (Hanımefendi salınarak uzaklaşır.) Nuri, gel.
NURİ BEY : (Gecelik ve takke ile girer. Utanç içinde kıvrılarak.) Bağışlayın, emrettiniz diye, böyle geldim..
FEHİM PAŞA : Aldurmaa. Şimdi aç kulağın, iyi dinle

433

NURI BEY : beni. Zilli Ömer'i kaldır.
FEHİM PAŞA : Başüstüne, Zilli Ömer'i kaldıracığım..
NURI BEY : Sabah, gidip Yusuf'u temizleyecek.
NURI BEY : Evet paşam, sabah gidip Yusuf'u temizleyecek.

FEHİM PAŞA : Bir kaç gün saklanır, sonra çıkar ortaya.
NURI BEY : Peki efendim.
FEHİM PAŞA : İşte bu kadar.
NURI BEY : Uykunuz bölündü işte.
FEHİM PAŞA : Yaa, sabah da sarayda olmam gerek. Habcin olsun, belki gece de orada kalırım. Yahu Rumeli'nden telgraf üstüne telgraf yağmağa başladı.. İlle meşrutiyet diye diretiyor herifler. Sadr-ı azam paşa boyun eğecek gibi görünüyor Nuri. Saray da çözülmek üzere. Hürriyet gelirse biz ne halt ederiz, Nuri?

NURI BEY : Siz bir çare bulursunuz paşam.
FEHİM PAŞA : Ahhhh. (Sessizlik) Allah rahatlık versin.
NURI BEY : Size de paşam.
FEHİM PAŞA : İnşallah.

ANLATICI : (Biri sağa gider, bir sola.)
: Ne diyeceğimi bilemiyorum. Şaşurdım kaldım. Ne güzel, tatlı talı anlatıyordum, değil mi? Siz de dinlediniz. Sarsak Yusuf bir çıktı ortaya, beni rezil etti, oyunu çorba etti, paşayı deli etti. Ben yapacağımı bilirim ona. Şimdi, şeytan alsın, yine o kahvedeyiz. (Kahve)

(Pertev Bey, Rasim Baba.)

PERTEV BEY : Durum nasıl sultanım?
RASİM BABA : Gece oğlan elimizden kaçtı muhterem.
PERTEV BEY : Yapma.
RASİM BABA : Nereye gitti, ne yaptı, bilemiyorum. Sabah buraya geldi. Ama ne geliş? Salya sümük.
PERTEV BEY : Okutacağız, başka çare yok.
RASİM BABA : Sokak köpeği gibi havladı, uludu, hırladı, kuyruk salladı, salta durdu, sonra vurdu kafayı yattı. Ne demek istedi, anlayan beri gelsin. Sizde ne var ne yok?
PERTEV BEY : Aziz salağı ile Arif avanağı işi gücü brak, dükkan dükkan, ev ev dolaş. (Karagöz gibi kolunu bir ileri bir geri oynatarak) Bir Aziz,

bir Arif, bir Aziz, bir Arif, konuşa konuşa mahalle halkını ayağa kaldırdılar kardeşim. Yapmayın, etmeyin dedimse de kimse beni dinlemedi. Bu halk bizimkilerin konuşmasından ne anladı da neye kızdı, daha fark edemedim şerefsizim, sonunda koca Fehim Paşa bir gece içinde bitti, madara oldu yahu. Fehim Paşanın adını duyunca kalkıp önünü ilikleyen halk, başladı homur homur homurdanmağa. Çoğunun ahçıydı, seyisti, yamaktı bir yakını var tabii konakta. Bugün de onlarla konuşacaklarım. Adam, o koca konağın içinde ipipullah sivri külâh kalıverecek. Bu ne iştir, bu ne gidiştir?

D. OSMAN : (Ayaklarının ucuna basarak ocaktan çıkar.)
Bizimki uyandı.

PERTEV BEY : Aman bağırmasın. Aman Fehim Paşa'nın kulağına giderse kötü olur. Aman Osman oğlum, deliye göz kulak ol.

D. OSMAN : Başüstüne!
(Aziz ile Arif korku içinde koşarak girerler.)

AZİZ : Pertev Baba!
ARİF : Rasim Beyamca!
AZİZ : Şey buraya doğru geliyor.
ARİF : Zilli Ömer Çavuş.

PERTEV BEY : Ben size demedim miydim köftehorlar? Paşa duydu yediğiniz herzeleri, yolladı çavuşu. Haydi şimdi, pirincin taşını ayıklayın .
: Bizi gördü.

AZİZ : Adam yerine bile koymadı.
ARİF : Buraya geliyor o.

AZİZ : (Ürker) Hayırdır inşallah.

PERTEV BEY : (Ürker) Hayırdır, hayırdır. Oturun!
RASİM BABA : (İyimser) Hayırdır, hayırdır. Oturun!
(Oturlar. Ayvaz'la Ömer girer. Ayvaz, kahveyi gösterir, uzağa çekilir. Ömer yaklaşıyor. Hepsini ayağa kalkarlar.)

ÖMER : Rasim efendi?
RASİM BABA : Buyur Ömer efendi.
ÖMER : Yusuf nerde?
RASİM BABA : Bir şey mi var?
ÖMER : Var ya.
RASİM BABA : Bana söyle Ömer efendi.
ÖMER : Yusuf nerde dedim?

YUSUF : (Ocaktan çıkar.) Burdayım Ömer ağabey. Emret.

ÖMER : Dövüşeceğiz Yusuf. Çık ortaya.

ÖTEKİLER : Oooooooo..

RASİM BABA : Olmaz.

ÖMER : Rasim efendi sen bilirsin bu işleri. Başından geçmiş olmalı. Paşa karar verdiğine göre er geç olacak bu iş. İyisi mi bunu burda, bugün bitirelim. Apansız vurmuyorum da. Geçen gün bir sofrada oturduk seninle. O yüzden dövüşelim dedim. El elden üstün. Bakarsın beni madara eder, paçayı kurtarır.

RASİM BABA : Ömer efendi, Ömer Çavuş, bilirim paşa emretti ise vuracaksın Yusuf'u. Ben de vurduğum. Ama kurban olayım söyle, bu körpe delikanlıyı vurunca için sızlamayacak mı? Bu fidana kanlı gömlek yaradır mı Ömer oğlum? Yürüdü, kurban kestimdi. Baba dedi, kurk yoksulu giydirdimdi. Ninni söyledim ben buna be. Şimdi göz göre göre elimden almaya razı gelebilir miyim? İlle birinin canını almaktan olmayacaksa, buyur aslanım, benimle dövüş. Hiç yormam seni.

ÖMER : Uzatma Yusuf.

D. OSMAN : (İlerleyen Yusuf'u tutar, yana iter.) Bir dakika, dur sen. Rasim Baba, bana bir fırsat ver ayağımı öpeyim. Yenilirsem, yenik doğmuşum zaten, fark etmez, ama Zilli Ömer Çavuş gibi bir kabadayıyı canımı dişime takıp da bir yenersen, kefeni yırtarım be Baba. Köşeyi dönerim Allah canımı alsın. Bak, saldırmam da var. İzin ver ben dövüşeyim. Ayağının tü-rabı olayım Ömer ağabey, sen de «heee» de.

YUSUF : Baksana Ömer Çavuş, seni gözüne kestiren kestirene.

ÖMER : Bu işin suyu çıkmadan gel de dövüşelim.

YUSUF : (İlerler) Geliyorum zaten. Seni bir tartayım dedimdi.

RASİM BABA : Yusuf, oğlum.

YUSUF : Sakın üzülme. Seyret sen. Çok eğleneceksin, baba!

ÖMER : (D. Osman'a) Ver şuna bıçağımı, uyuz oldum be.

D. OSMAN : (Saldırmasını verir.) Buyur Yusuf kardeş.

YUSUF : (Saldırmanı alır, ortaya atlar. Bir nara patlatır.) Haaaaaaayt. Var mı bana yan bakan? Azrailin sıkı fıka yoldaşı, can ciğer arkadaşı, birinci omuzdaşım. Cumartesi bağırsak dökerim, pazar işkembe değerim, pazartesi adam asarım, salı gırtlak keserim, çarşamba ümük sıkarım, perşembe kan içerim.. Haydi oynat elini, niye afalladın köftehor? Derini yüzüp davul yapmazsam bana da Tuzsuz Deli Bekir demesinler.. Haaaaaaat, imanım.

RASİM BABA : (Ellerini göğe kaldırır) Allah! Sen ne büyüksün!

AZİZ-ARIF : (Coşarlar, şarkıya başlarlar.)
«Ömer ağanın bahçesinde dutu var
Karısının kardan beyaz butu var
amann
amann»

YUSUF : (Ömeri kollayarak ağır ağır döner.. Ömer de.) Haydi, kızışmadın mı daha? At bir nara, fırla, daldır saldırmanı, dök içimi.

ÖMER : Bitirmecesine vuracağım, piç.

YUSUF : Sen bu işi pek beceremeyeceksin galiba Ömer ağabey. Ben dökçüyüm içimi. İstese canımı verirdim, olsa ağırlığınca altın verirdim, acı vermedim, utanç vermedim, kara haber vermedim, gönül verdim be. Sevginin kime zararı olmuş? Suç mu sevmek? Benim sevdim onu kandan, kirden artırdı. Ama sevmiyorum artık. Döndünce söyle, onun paşa babası varsa benim de paşa gönlüm var. (Ömer hamle eder.)

RASİM BABA : Yusuf!!
(Yusuf hamleyi savuşturur.)

ÖMER : Ah namussuz.

AZİZ : Namussuz sensin.

ARIF : Curnalcının çomarı.

AZİZ : Senin Fehim Paşa'n adamsa..

ARIF : .. biz de tuma kuşuyuz.

RASİM BABA : (Gözünü kavgadan ayırmadan) Devam, bağırın, haydi çocuklarım. Kızdırın.

AZİZ : Gülmece, bataklık faresi.

ARIF : Adam gülmüyor ki Aziz.

AZIZ : Haklısın Arif. Tutturamadım.
RASİM BABA : Yusuf! Dinle beni, öğrettüklerimi haurla.
Kör Ali gibi dövüyor bu. Yandan geliyor.
YUSUF : Anladım baba.
RASİM BABA : O kadar eğilme, oğlum!
YUSUF : Peki baba. (Saldırmasını sol eline alır.)
ÖMER : Haaaaaayt!.. (Saldırır.)
RASİM BABA : Vur!
(Yusuf, elinin kenarı ile Ömer'in sağ koluna vurur.)
ÖMER : Ahh. (Saldırması yere düşer. Sağ kolunu tutar.) Yaktın beni Yusuf!
YUSUF : (Şaşkın) Bağışla beni Ömer ağabey.
PERTEV BEY : Bu ne, iki gözüm?
RASİM BABA : (Açıklayıcı bir sesle, «kesme» vuruşu göstererek.) Kesme! Kolunu kırdı, çat diye.
(Aziz, Arif, Osman Yusuf'u kucaklarlar.
Ömer, sağ omuzu düşük, uzaklaşır.)
PERTEV BEY : Bu olayı kutlamadan olmaz Rasim Baba!
RASİM BABA : Olmaz elbette. Osman!
D. OSMAN : Buyur baba!
RASİM BABA : Akşam için hazırlık yap. Saz da isterim ha!
Yusuf sağında oturacak. Haaaayt be! Fes fes-
haneden, çizme Beykoz'dan, meci diye on do-
kuzdan.. Var mı bize yan bakan?

AZIZ-ARIF
OSMAN
ANLATICI : Heyyy!
: Haydi öyleyse, hazırlayın sofrayı! (Sahnedeki-
kiler sofrayı hazırlarlar.) Anlaşıldı ben bu
Yusuf'la baş edemeyeceğim. Zilli Ömer
Çavuş'u madara eden adamla ben nasıl uğra-
şayım? Bu ne oyunbaz adam yahu? Ne gör-
dümse önüme gelene anlattım tabii. İstanbul
çalkalanmağa başladı. Al gözüm seyreyle, ba-
kalım ayine-yi devran ne gösterir?
(Rasim Baba'nın Evi)
(İki hamur tahtası çevresinde oturmuşlardır.
Birinde Pertev Bey'le Rasim Baba, ötekinde
gençler: Yusuf, Aziz, Arif, Osman. Osman
arada bir kalkıp hizmet eder sessizce.)

RASİM BABA : Başla!
PERTEV BEY : (Ud çalar. Şarkı söyler.)
«Küçüksu'da gördüm seni

Gözlerinden bildim seni
İnkâr etmem sevdim seni
Ne kadar da cefa etsen
Gönül ayrılmıyor senden»
YUSUF : Başka bir şarkı söyle Pertev Beyamca,
yoksa havlamaya başlayacağım.
(Keyifle gülerler.)
D. OSMAN : Durup dururken bizi de karasevdalara sala-
caksın. Ben bunun gibi şiir miir de bilmem,
mezartaşı gibi katılır kahırım valla. Neşeli bir-
şey vur!
PERTEV BEY : (Çalar ve söyler. Aziz'le Arif de katılırlar.)
«Kadifeden kesesi
Kahveden gelir sesi
Oturmuş kumar oynar
Ah ciğerimin
Ah ciğerimin
Ah ciğerimin köşesi.»
D. OSMAN : Aman!
(Susarlar)
RASİM BABA : Ne oldu?
D.OSMAN : Kapı vuruluyor..
RASİM BABA : Fırla.
(Osman fırlar)
PERTEV BEY : Kim olabilir? İster misin..
RASİM BABA : Canım Pertev bey, hiç aklına iyi bir şey gel-
mez mi?
PERTEV BEY : Artık gelmez. Duymadın mı? Bu akıntı ça-
ğanozları, konaktakileri de azdırmaya başla-
mışlar. Ahçı, karnum sancıyor demiş, yatmış.
Seyis kaçmış. Yamak, sütlaca şeker yerine
tuz koymuş. Fehim Paşa şimdi hop oturup
hop kalkıyordur. Öğrenince bunları yaşatır
mı?
D. OSMAN : (Girer) Baba, Hadi bey diye biri, Yusuf
ağabeyimi görmek istiyor.
RASİM BABA : Buyursun.
D. OSMAN : Buyur beyim.
(Hadi bey girer)
HADİ BEY : Efendim, bu saatte rahatsız ettiğim için çok
üzgünüm, özür dilerim.
RASİM BABA : Estağfurullah. Buyurun.
(Pertev bey, Rasim Baba ve Hadi bey birinci

sofraya otururlar. Gençler arkada, ayakta dururlar.

- HADİ BEY : Siz, yanılmıyorsam Yusuf beyin babası olacaksınız.
- RASİM BABA : Evet.
- PERTEV BEY : Yedibela Rasim.
- HADİ BEY : Bilmez olur muyum beyefendi? Bir zamanlar İstanbul'da yalnız Yedibela Rasim'den söz edilirdi. (*Rasim Baba kabarı*) Oğlunuz da, Allah başışlasın, sizin gibi İstanbul'u kasıp kavuracak anlaşılan. Zamanınızı almayayım, onunla görüşmek istiyordum. (*Arkadakilere göz gezdirerek*) Dışarda mı?
- RASİM BABA : Hela niye aradığınızı bir söyleyin de..
- HADİ BEY : Biz bizyiz değil mi?
- RASİM BABA : Korkma beyim.
- HADİ BEY : Oğlunuz bu sabah Fehim Paşa'nın baş kabadayısı Zilli Ömer'in kolunu bacağımı kırması, madara etmiş haydutlu. Ayrıca Zilli Ömer'e demiş ki «Benim gönlümde senin paşanın efendisinden de yüce bir şeye sevgi var.» Allah razı olsun. Anladık tabii, hürriyet demek istemiş. Bu zamanda, bunu söylemek için yürek gerek. Paşam «bul şu delikanlıyı» diye emredince, fırladım geldim..
- PERTEV BEY : Hangi paşa bu beyefendi?
- HADİ BEY : Deli Suat Paşa, efendim. (*Bakışlar*)
- RASİM BABA : Yusuf, yaklaş oğlum.
- HADİ BEY : (*Saygıyla yerinden fırlar*) Aman efendim, Yusuf bey burada mıydı? (*Rasim Baba ile Pertev Bey de ayağa kalkarlar*) Allah kem gözlerden saklasın. Maşallah. Maşallah. Pek de gençmişiniz Yusuf bey. O gaddarı bitirmekle davaya büyük yardımınız dokundu. Nice arkadaşımızın da öcünü almış oldunuz. Paşam gözlerinizden öptü, size bir de küçük armağan yolladı. (*Bir küçük çıkın uzatır*) Lütfe alın. (*Rasim Baba'nın işareti üzerine Yusuf çıkını alır*) Güle güle kullanın. Sizi yarın konağa bekliyoruz Yusuf bey. Arabayı ikinci üzeri yollasam, uygun olur mu?
- RASİM BABA : Olur beyim.

- HADİ BEY : Öyleyse izninizi dileyeceğim. Hayırlı akşamlar. Saygılar sunarım Yusuf bey. Ah size çok gıtveniyoruz.
- RASİM BABA : Osman, beyi uğurla.
- D. OSMAN : Başüstüne paşam. (*Osman yol verir, Hadi bey önden, o arkadan çıkarlar.*)
- AZİZ-ARİF : (*Oynamağa başlarlar*) Şıkırda şıkır, şıkırda şıkır..
- RASİM BABA : Kesin.
- AZİZ : Baş
- ARİF : üstüne.
- PERTEV BEY : Neymiş paşanın armağanı? (*Yusuf çıkını babasına uzatır, Rasim Baba açar*)
- RASİM BABA : Tabanca. Altıpatlar. Sapı da sedef. Benimki de tıpkı böyleydi.
- YUSUF : Güle güle kullanacağım armağan bu, ha?
- RASİM BABA : Yo, bu cebinde duracak, sen aklını kullanacaksın. Yıldızın parladı oğlum. Bunun ne demek olduğunu biliyorsun. Artık seni de, şu kanadı kırık babanı da adam yerine koyacaklar. Sakın nazlanayım deme, paralarım.
- YUSUF : Ama babacığım bu paşa da tabanca yolladığına göre..
- RASİM BABA : Senin gibi babayığite lokum yollayacak değildi ya. Duymadın mı, hürriyetçiymiş. Hürriyetçi demek ne demek? Ne demek, Pertev bey?
- PERTEV BEY : Efendim, hürriyet gelince ne olur? Marşlar söylenir, halk sokağa dökülür, şiirler okunur. Öyleyse hürriyetçi, musikiden, açık havadan, şirden hoşlanan kibar adam demektir.
- RASİM BABA : Tam istediğin gibi işte.
- AZİZ : Ah be,
- ARİF : bir hürriyetçi bile olmadık. (*Donarlar*)
- ANLATICI : (*Hadi bey giysisi ile*) Bir konakta ayvaz, öbür konakta vekilharç, ayıp oluyor ama ne yapayım, benim gibi yetenekli oyuncu yok aramızda. (*Sahnedekilere*) Tamam, çözülebiliriz. (*Sahnedekiler çözülür, yeni sahne hazırlanırken*) Şimdi sıra Deli Suat Paşayı

tanımaya geldi. (Sunucu gibi) Huzurunuzda Deli Suat Paşa hazretleri. Yoo, yoo, yanlış söyledim, baştan alıyorum. Deli Suat Paşa'nın huzurundayız efendim.

(Deli Suat Paşanın Odası)

(Deli Suat Paşa koltukta oturmuştur. Hadi bey: paşaya doğru yürür, saygı ile selamlar.)

HADI BEY : Paşam, Yusuf bey geldi.

D. SUAT PAŞA: Çabuk, çabuk, çabuk, al içeri çocuğu.

HADI BEY : Başüstüne. (Yürür. Yusuf'a yol verir.) Buyrun efendim, paşam bekliyor. (Yusuf girer)

D. SUAT PAŞA: Vay külhani! Vay aslanım! Bak, sana ayağa kalkıyorum. Ben Nazırlara bile ayağa kalkmam be. Ama babayiğitler başka. (Ayağa kalkar.) Yaklaş, yaklaş. Öp bakayım elimi, külhani. Otur oğlum, otur kardeşim, otur bee. (Yusuf oturur.) Nasıl Hadi? Tam beklediğim gibi değil mi?

HADI BEY : Evet paşam.

D. SUAT PAŞA: Sırım gibi maşallah. Bıçak gibi. Aferin. Şimdi anlat bakayım! Bu Ömer itü sana nasıl buluşt? Sen ne dedin? Derken kapıştım? Kavga nasıl oldu? Değil mi Hadi? Bir de Yusufumun ağzından dinleyelim..

HADI BEY : Evet efendim.

D. SUAT PAŞA: Biliyorum, sen şimdi anlatmak istemeyeceksin. Eee, babayiğit dediğin eline, diline, beline sağlam olur. Ama anlat bana, gerine gerine. Bayılırım kavga dinlemeğe. Ben de gençliğimde çok haşarıydım ha? Çok kavga-cıydım. Şimdi ne yapalım, dövüştürüp dinliyoruz. O Fehim Paşa teresi de dinliyordur ama, bakalım anlıyor mu kardeşim? Dinleyen, anlatandan kavrayışlı olacak. Değil mi Hadi?

HADI BEY : Haksız paşam.

D. SUAT PAŞA: Adam akımm der, bizim Fehim kakımm anlar. (Güler.) Haksızlık etmeyelim, bizim hürriyetçilerin içinde de salak çok canım. Kimi, ince ince şiir yazar, kimi süslü püslü yazı döktürür, kimi de, ha babam de babam konuşur. Ulan teresler, bu cahil halk şiirle mi-

irle, şarkıyla türküyle yerinden kımlıdır mı? Ne bilsin o zavallı ne çıkarınadır, ne değildir. Onu biz biliriz. Değil mi Hadi?

HADI BEY : Tabii efendim.

D. SUAT PAŞA: Düşeceksin halkın önüne, biri yolunu kesmeğe kalkışırsa, harrrr temizleyeceksin! İşte bu kadar. Bu olayı kutlayacağız değil mi, Hadi?

HADI BEY : Elbette paşam.

D. SUAT PAŞA: Bak söylüyorum saz-maz, çengi-mengi, tamam olmalı bu akşam.

HADI BEY : Başüstüne.

D. SUAT PAŞA: Bizim gizli gizli yazı yazan arkadaşlarımız var ya, onlardan bir kaçını da çağır, görsünler aslanımı. Görsünler de biraz akılları kış uykusundan uyanınsın. Ulaan! Ne güzel buldum değil mi? Benzetmeye bakın. Değil mi Yusufum?

YUSUF : Evet paşam.

D. SUAT PAŞA: (Yusuf'un sırtına bir yumruk atar.) Aslanım bee. Ulan senin sohbetin de çok tatlıymış. Bayıldım sana. Baban sağmış ha?

YUSUF : Sağ paşam.

D. SUAT PAŞA: Tamam, Hadi onu da çağır, o da gelsin sofraya, gümbür gümbür eğlenelim bu akşam. Hadi, aman haremi de kolla, onlara da meddah filan yolla; Fehim Paşa'larda her akşam karagöz varmış, ortaoyunu varmış diye başının etini yiyorlar, kes şunların dırdırını. Haydi bahçeye çıkıp biraz silah atalım. İştahımız açılır. Tabancan yanında mı?

YUSUF : Hayır efendim.

D. SUAT PAŞA: Aldırma, aldırma. Bizde çok. (Deli Suat Paşa ve Yusuf çıkarlar. Hadi bey -Anlatıcı- öne gelir.)

ANLATICI : Yumurta tokuşturur gibi insan tokuşturan bu iki Osmanlı paşasının ikisine birden hizmet etmek kolay değil. Şimdi de ayvaz olmalıyım. Ama oyun bitmeden, eninde-sonunda yerimi bulacağım. İçime doğuyor.

(Fehim Paşa'nın Odası)

(Fehim Paşa, başı açık, yorgun, oturur. Nuri bey ayakta.)

FEHİM PAŞA : (Ağzı açık.) Ne diyorsun sen?
 NURİ BEY : Sokağın ortasında Karagöz Hacivatı döver gibi dövmüş.
 FEHİM PAŞA : Şu bizim babayiğit ve it oğlu it Ömer'i?
 NURİ BEY : Evet paşam. Sonunda da demiş ki : «Söyle paşana, ben de paşayım!»
 FEHİM PAŞA : Şimdi bu ne demek oluyor?
 NURİ BEY : Benim haddim değil düşünmek, ama ben şöyle düşündüm paşam : Bu hüriyetçiler, Allah korusun, iktidara gelirlerse elbette birbirlerine makam, rütbe, ünvan, nişan dağıtacaklardır. Elde etmek için bu Yusuf'a da böyle bir umut mu verdiler nedir, bilemiyorum artık.
 FEHİM PAŞA : Haydi canım sen de. Bu çocuk kıtıpiyos oyuncunun biri yahu.
 NURİ BEY : Öyle görünüyor ama paşam, bu itihatçılar, bu contürkler şeytana papucu ters giydirirler alimallah. Her kılığa giriyor, her yere sokuluyorlar. Böyle böyle olmuş diye size haber yollatacaktım ama göze alamadım.
 FEHİM PAŞA : Saray da karıştı bugün zaten. Efendimiz, Avlonyalı Ferid Paşa'yı sadr-ı azamlıktan aldı, yerine Sait Paşa'yı getirdi. Aaaah bu Sait Paşa. Ayaklanmayla ilgili bütün yazıları tek tek, satır satır, uzun uzun, inceden inceye okumadan, adamlarına ayrı ayrı, gizli gizli danışmadan tek karar veremez. O zamana kadar da atı alan Üsküdarı geçer yahu. Neyse, biz İstanbul'u sıkı sıkı elimizde tutalım da gerisi kolay. İstanbul bu, bir şeyi benimsemese, allem eder kalem eder, kendine uydurur nasıl olsa. Ömer nerde?
 NURİ BEY : Bekletiyorum paşam. Bir gönlünü alsanız iyi olur.
 FEHİM PAŞA : Çağır şu iti.
 NURİ BEY : Başüstüne. (Çıkar)
 FEHİM PAŞA : Gönlünü alacakmışım. Yenilmeyeceksin efendi. Yenildin mi, hapı yuttun. (Ömer girer. Sağ kolu asılı. Sağ omuz düşük. Belli ki canı yanıyor. Sol eliyle eteklemek için koşmağa çalışır.)
 ÖMER : Paşam...

FEHİM PAŞA : (Yerinden fırlar.) Hiç utanmıyorsun değil mi? Böyle bir günde beni rezil etmek olur mu teres? Sırat köprüsünü geçmekteyim. Yediriyorum, içiriyorum, giydiriyorum, gezdiriyorum topunuzu. Niye? Gerekince bir işe yarayın diye. Yoksa, imaret mi burası?
 ÖMER : Paşam, ayağını öpeyim..
 FEHİM PAŞA : İşini yapsaydın da ben senin elini öpseydim. Boğuşmaktan başka ne işe yararsınız, teresler? Onu da beceremedikten sonra.. Haydi topla kuyruğunu, kof herif sen de.
 ÖMER : Peki paşam. Sen sağ ol.. (Geri geri gider, çıkar.)
 FEHİM PAŞA : İki tek atalım, yoksa patlayacağım. Çopur Hasan'ı da çağır sofraya. Kabadayılardan başına o geçsin bundan sonra.
 NURİ BEY : Başüstüne.
 FEHİM PAŞA : Sofra hazırdır. Haydi yürü.. (Yürür)
 NURİ BEY : Sofra hazır da, nasıl söyleyeyim bilemiyorum artık, yemek yok paşam.
 FEHİM PAŞA : Anlamadım.
 NURİ BEY : Mutfak durdu.
 FEHİM PAŞA : Senin aklın sıçramış Nuri. Dünya durur, bizim mutfak durmaz.
 NURİ BEY : Ben de öyle sanıyordum ama durdu paşam.
 FEHİM PAŞA : Dur, benim aklımı da sıçratma. Durdu ne demek?
 NURİ BEY : Dün size belli etmeden, zar-zor idare ettim ama bugün mutfağı kapattık paşam.
 FEHİM PAŞA : Ulan çıldıracağım. Dükkân mı bu? Bak Nuri, kardeşim, sakın ol, korkma, senin paşan evelallah herkesin hakkından gelir. Sıkırsak Bursa'ya gider ortalık yatışana kadar yatarız orda. Dalga geçti mi yine döneriz, eskisinden de güçlü. Bak, şimdi yeniden soruyorum. Kendini toparla, öyle karşılık ver. Sofra hazır mı?
 NURİ BEY : Hazır paşam.
 FEHİM PAŞA : Çok iyi... Ne yiyeceğiz Nuri, oğlum? Onu da söyle!
 NURİ BEY : Kalfa yumurta haşladı paşam. Turşu var, peynir var, soğan da var.
 FEHİM PAŞA : Allah! Peki ulan ahçı nerde, yamaklar

NURİ BEY : Konakta ayvazla benden başka hizmetkâr kalmadı paşam. Ayrıldı hepsi.

FEHİM PAŞA : Yahu sizin niyetiniz beni de Deli Fehim Paşa mı yapmak? Biri mi azdırdı bunları Nuri?

NURİ BEY : Ayvazı çağırayım da bir dinleyin paşam. O biliyor işin içyüzünü. Mahallede bir tuhaflık- tır gidiyormuş..

FEHİM PAŞA : Nerde o?

NURİ BEY : Gitmediyse kapının önündeydi, bilemiyo- rum artık.

(Fehim Paşa hızla çıkar, aynı hızla ayvazı ku- lağından tutmuş, döner.)

FEHİM PAŞA : Söyle miskin, bu ne iştir, ne oluyor, nedir bu? Doğru söylemezsen çiğnerim seni. Söyle. (Bırakar.)

AYVAZ : Dosdoğru söyleyeceğim değil mi?

FEHİM PAŞA : Tabii.

AYVAZ : Öyleyse söyleyeyim, kursağında kalmasın. Fehim Paşa gemisi batıyor paşam, gerisi fasa fiso. Emret, gerisini de anlatayım.

FEHİM PAŞA : Yoo, yoo, anlatma. Yeter. Doğrusunu bir sen söyledin. Nuri ben hareme geçiyorum. Bakalım o zavallılar ne alemde?

(Çıkar. Nuri bey de arkasından.)

ANLATICI : Harem kurulurken, benim burada kalmam artık hiç doğru olmaz. Kaçıyorum. (Harem)

(Hanımefendi, Mihriban, halayıklar..)

MIHRIBAN : (Ud çalar ve söyler. 1. Halayık oynar, hanı- mefendi tef çalar, 2. halayık durgun, el çır- par.)

«A benim mor çiçeğim
Sen doldur ben içeyim
Ahd ettim yemin ettim
Senin çün öleceğim..»

FEHİM PAŞA : (Girer, şaşakalır.) Bu neee? Ne oluyor? (Eğlenceyi kesip hepsi ayağa kalkarlar.)

HANİMEFENDİ : Ah paşacığım, sefa geldin. Bu gece de sa- rayda kalırsın sanıyordum.

FEHİM PAŞA : Yahu ben de bunlar perişan olmuşlardır di- yordum. Sizi deli bayrağı açmışsınız.

HANİMEFENDİ : Ayol söylemişlerdir, bugün herkesler bizi kukumav kuşu gibi yalnız bırakıp kaçmış. Biz yemek yapmayı ne biliriz, değil mi paşa- cığım? Aaaah aah, kargaşalığımızı, şaşkınlığı- mızı bir görmeliydin. Vallahi katılırdın gül- mekten. Ne hallerdeydik, değil mi kızlar? (Gülerler.) Neyse, sonunda kalfa akıl etti de yumurta haşladı, turşu, peynir, soğan, moğan derken, aaaaaa, kurduğumuz kır sofrası. Sanki Küçükkuşu'da seyrandayız. Aman bir ne- şelendik, bir coştuk, anlatamam. Kuzum pa- şacığım, Pertev beyi başıyla artık, kıza ne güzel şarkılar öğretmiş, şaşarsın, Mihriban, haydi babana «kadifeden kesesi»ni çal da dinlesin.

FEHİM PAŞA : Dur hanım, eğlence bitti, yaman günler baş- lıyor artık.

HANİMEFENDİ : Amaaaan sen de. Nuri bey yarın ahçı mahçı buldu mu, konak eskisinden de şenlikli olur.

FEHİM PAŞA : Olmaz hanım.

HANİMEFENDİ : Sen de Efendimiz gibi kuşkulusundur hep. Neymiş, Mihriban'ı Yusuf'a vermedik diye halk bize küsmüşmüş. Halk bu ayol, bayılır böyle sevda, karasevda hikayelerine, ilgile- nir, dalgalanır, sonra unuttur gider. Üzme tatlı canını.

FEHİM PAŞA : Haklısın, öyle başladı hanımcığım. Orman yangını da bir yalımla başlar. Ama şimdi halk, karasevdah. Yusuf gelmeyecek, halk gelecek pencerenin altına. Bunlar öyle Yusuf gibi «Mihribaaaaaan!» diye bağırmaçlar. (Fi- kirdama...) Bunlar Mihriban'ı istemezler. «Kahrolsun istibdat» diye bağıracaçlar, başı- mı isteyecekler. (Fikirdama durur.) Yaaaa, serser tavuklar.

HANİMEFENDİ : Ben ne bileyim ayol. Bilsem dayatırdım, kızı verelim diye.

MIHRIBAN : Anneeee.

HANİMEFENDİ : Aaaa kızım baksana babana, neler söylü- yor. Aaaa benim ödüm kopar, ayol.

MIHRIBAN : (Daha kızgın) Anneee diyorum.

FEHİM PAŞA : Sen şaşırдың galiba. Ben o oyunculuk kız mı veririm? Ölürüm yine vermem. Serseri gitmiş

Deli Suat Paşaya kapılanmış.

HANIMEFENDİ: Aaaa, ben hiç vermem o zaman. Bize inat, o rüküş karıyla o kaknem kızları eğlendirecek ha? Vallahi vermem.

FEHİM PAŞA : Ne eğlendirmesi a hanımcığım? Delinin birinci kabadayı olmuş.

HANIMEFENDİ: O çelimsiz oğlan?

FEHİM PAŞA : O çelimsiz oğlan bizim Zilli Ömer'i dün sabah evire çevire dövdü. Adamı kulpu kırık testiye çevirmiş. (2. halayık kendini tutamaz, güler. Utanıp eliyle ağzını kapar.) Komitacı mıdır, itihatçı mıdır, cöntürk müdür, anlamadım gitti. Yarın paşa olursa, hiç şaşmam. Kızlar, bana da bir kır sofrası kurun, iki lokma bir şey zikkulanayım.

HANIMEFENDİ: Haydi kızlar. (Kızlar çıkarlar.)

FEHİM PAŞA : Hanımcığım, sen de gel, beni soy.

HANIMEFENDİ: Peki paşacığım. Sen emret hayatım. (Çıkarlar.)

ANLATICI : Sadr-ı azam Küçük Sait Paşa
Nişantaşı'ndaki konağında
sırtında hırka
başında takke
çekerek enfiyesini
derin derin düşünüyordu
nasıl kurtarmalı devlet gemisini
daha derin düşünmek için
bir tutam enfiye daha çekti
o sırada
bütün Rumeli ayaktaydı
ertesini sabah
Selanik'te
Manastır'da
Üsküp'te
Meşrutiyet ilan edilecekti
İstanbul uyurken mışıl mışıl

Deli Suat Paşa'nın konağındayız.

(Deli Suat Paşa'nın Odası)

(Deli Suat Paşa girer, arkasından Hadi beyle Yusuf. Yusuf yeni kabadayı giysisi ile.)

D. SUAT PAŞA: Aslan Yusuf'um, yürekli oğlum, benim gele-

ceğimi kurtardın, İstanbul'un da şerefini. (Hadi bey Yusuf'a övünerek bakar. Yusuf şaşkın.) Beyler! Biliyorsunuz, saraydan geliyorum. Ne öğrendimse açıklıyorum. İttihat ve Terakki Derneği'nin emriyle bu sabah bütün Rumeli'de meşrutiyet ilan edilmiş. (Hadi bey sevinçle Yusuf'a ellerini uzatır.) Yaşasın hürriyet! Yaşasın meşrutiyet! Tamam, anladık, başüstüne, ama böyle kalleşlik olur mu yahu? Ben burada o istibdatın, o zulmün, o pisliğin temsilcisi Fehim Paşa teresi ile çekişeyim, dalaşayım, boğuşayım, dövüşeyim, sen ilk rastladığın dağa çık, bir kaç gün dağ havası al, in paat meşrutiyeti ilan et, bizi de burada madara et. İnsan bir haber vermez mi? Siz de bir şeyler yapın demez mi? Ama Yusuf'umun sayesinde madara olmadık Hadi. Şimdi bizim de bir kozumuz var o Rumeli komitacılarına karşı. Parsayı tek başlarına toplayamayacaklar. Bu yiğit, bu kahraman, bu cingöz oğlum ne yapmış, biliyor musun? (Yusuf da merakla dinler.)

HADI BEY : Hayır paşam, bana bir şey söylemedi.

D. SUAT PAŞA: Sana ne diye söylesin, serserim? Adam bana bile söylemedi. Eec böyle işlerde ağzı sıkı olacaksın. İçinde yanardağlar patlarken, yıldızlar çatlarken böyle (Yusuf'u gösterir) Aşık Garib gibi şaşkın durmayı becereceksin. Becerebilir misin?

HADI BEY : Hayır paşam, ne haddime?

D. SUAT PAŞA: Yaa beyim! Gözünü aç, geleceğin en önemli adamlarından birinin huzurundasın. (Keyifle güler.) Bak Yusuf, beni tarihçilere iyi anlat! De ki, bir Deli Suat Paşa vardı, illiğine-kemiğine kadar meşrutiyetçiydi.. Hürriyetçiydi.. Başka sözler daha vardı, neydi yahu?

HADI BEY : Adalet..

D. SUAT PAŞA: Hah! Adaletçiydi.

HADI BEY : Müsaavat..

D. SUAT PAŞA: Müsaavatçiydi.

HADI BEY : Tamam paşam.

D. SUAT PAŞA: Tamamcıydı. Tamamcı ne demek yahu? (Güler.) Hürriyetten söz etmek bile insanı

şaşkına çeviriyor. Kendi gelse kimbilir ne olacağız? Değil mi Hadi?

HADI BEY : Yusuf Beyin ne yaptığını söylüyordunuz paşam.

D. SUAT PAŞA: Haaa, iyi dedin, aferin. Bak bu adam var ya, herkes gölgesinden korkarken, ne yapmış, oturmuş, bir düzen kurmuş. Düzene bak Hadi, Fehim Paşa konağından, çalışan ne kadar adam varsa böyle (Soluğunu içine çeker.) füffff, can alır gibi, hepsini çekmiş almış. Fehim'i konağında, bostan korkuluğu gibi yapayalnız bırakmış.. Yaaa beyim. Bugün sarayda bile bu konuşuluyordu. Efcendimiz de duymuş, «Fehim saraya gelmesin artık!» demiş. Bu ne demek? İstanbul bundan böyle bizim elimizde demek.

HADI BEY : Sağ olun Yusuf bey.

YUSUF : (Boynunu büker.) Siz de sağ olun!

D. SUAT PAŞA: Sahi be, nasıl becerdin bunu?

YUSUF : Benim bunlardan haberim bile yok paşam.

D. SUAT PAŞA: Haklısın. Böyle şeyler söylenmez. Tarihçiler bulup çıkarırsın! Keyiflendim şimdi, yürüyün silâh atalım. Bak, sen yine atmazsan güccenirim. At, vur hedefin gözünden, bizi rezil et, razıyız yahu. Seninle yarışılmayacağını bilmez miyiz? (Çıkar)

HADI BEY : (Yusuf'a yol vererek.) Rica ederim.

YUSUF : Aman Hadi bey.

HADI BEY : (Geri çekilir.) Ayağımızı öpeyim, beyefendi. Çok rica ederim. Bu yoksulun hizmetlerini de unutmazsanız, minnettar kalırım. (Yusuf kaçır gibi çıkar. Anlatıcı-Hadi Bey-öne gelir.)

ANLATICI : Deli Suat Paşa'nın konağında gece kahramanlar ozanlar ve daltabanlar afiyetle içerken hürriyetin şerefine Abdülhamid küçük odasında döne döne heyecanla hükümetin öncüsünü okuyordu Yıldız Sarayı bu kez imambayıldı

şebboy ve küf kokuyordu basu sonunda tuğrasını yeniden yürürlüğü koydu 1876 anayasasını

yetmiş yedi telgraf ve bir kurşunla devrilmişti iktidar sabah gazeteleri okuyunca sevinçten çıldırdı İstanbullular

Fehim Paşa konağındayız efendim.

(Konağın cumbalı sofası)
(Fehim Paşa, Nuri bey, Hanımefendi, Mihriban, halayıklar pencerelerden korku ve kuşku ile dışarısını seyredeler. Fehim Paşa'nın elinde tabanca.)

SES : (Dışardan) Yaşasın hürriyet.

KALABALIK : (Dışardan) Yaşasın hürriyet.

SES : Kahrolsun istibdat.

KALABALIK : Kahrolsun istibdat.

SES : Yaşasın meşrutiyet.

KALABALIK : Yaşasın meşrutiyet.

SES : Kahrolsun Fehim Paşa.

KALABALIK : Kahrolsuuuun.

HANIMEFENDİ : (Pencereden uzaklaşır.) Aaay bakamayacağım.

FEHİM PAŞA : (Nişan alır.) Vurayım da gör şimdi seni, nankör!

NURİ BEY : Aman paşam. Hepimizi parçalarlar.

FEHİM PAŞA : (Eli düşer.) Ne yapacağız?

SES : Yaşasın anayasa!

KALABALIK : Yaşasınnnnn.

FEHİM PAŞA : Çopur Hasan niye kaçtı peki?

NURİ BEY : Bilemiyorum artık paşam.

SES : Kahrolsun Fehim Paşa!

KALABALIK : Kahrolsuuun!

FEHİM PAŞA : Haydiii. Sözü döndürüp dolaştırıp yine bana getirdiler.

KIZLAR : Hiiiiiiiiii..

HANIMEFENDİ : Ay neler oluyor, bana da anlatın.

MIHRİBAN : (Korku içinde) Bahçe kapısını zorluyorlar.

HANIMEFENDİ : Aaa terbiyesizler.

SES : Yapmayın arkadaşlar.

KALABALIK : Kahrolsuunnnn!!

FEHİM PAŞA : Ah, bir tanıdığımız hürriyetçi olsaydı.. Tanıdıklarımızı da ya vurduk ya sürdük birader.

Bize kim el uzatur?
SES : Olmaz arkadaşlar!. Yapmayın!. Durun!!
KIZLAR : Hiiiiiii..

HANIMEFENDİ : Ne oldu, ne oldu? Ay çatlayacağım, baka yım bari. (Kalkar, bakar.) Aaaaa. Elalem'in bahçesine izinsiz böyle doluşulur mu? Aaaa aaaa aaa, bu kargaşalıkta biri de salıncağa binmiş sallanıyor ayol.

NURİ BEY : Arka kapıya yüklenecekler galiba paşanı.
FEHİM PAŞA : Yürü. Arkaya geçelim. (Hızla çıkarlar.)

HANIMEFENDİ : Vallahi bunlar bizi bırakıp kaçarlardı. Bilmez miyim? Yalnız bırakmaya gelmez. Gelin, gelin..
(Kızlar çığlık çığığa koşuşurlar. Bir meşrutiyet marşı yükselir.)

(Kahve)

(Kahve bayraklarla süslüdür. Rasim Baba, Pertev bey, Yusuf, D. Osman, Zilli Ömer Çavuş'u dinlerler.)

ÖMER

: (Kolu yine askıda.) Durumu öğrenince, koştum Suat Paşa hazretlerine, «Paşam» dedim, «Allah canımı alsın, ben de yıllardır hürriyet ateşiyle yanıp tutuşmaktaydım, gel gör ki Fehim Paşa, bu gaddar adam, onun korkusundan başımızı kaldıramadık ki. Yoksa hürriyet bu. Var mı hürriyet gibi nane? Ben canımı yerim hürriyetin.» Bunun üzerine Suat Paşa hazretleri beni sana yolladı. «Öp elini Yusufumun, o bağışlarsa alırım seni yanına.» dedi. Ben senin hürriyet kahramanı olduğunu nereden bileyim ağabeyciğim? Ver elini öpeyim.

YUSUF
ÖMER

: Estağfurullah Ömer ağabey.
: Yooo, olmaz, öpeceğim, dur, şerefsizim öpmezsem. (Zorla el öpmeye savaştır, Düztaban Osman tular) Bırak ulan. Girmeyin aramıza. Halka zulmetmeyin. Yaşasın hürriyet.

PERTEV BEY : Allah Allah.
RASİM BABA : Bana bak Zilli.
ÖMER : Buyur babacığım.
RASİM BABA : Otur şuraya.

ÖMER : Başüstüne, sen emret yeter. (Oturur.)

RASİM BABA : (Osman'a) Bir çay getir Ömer'e.

ÖMER : (Zıplar) Olmaz, şerefsizim olmaz. (Osman'a) Ölümlü öp otur. Senin gibi bir has kabadayının bana hizmet etmesi olur mu, Osman ağabey? (Ocağa koşar, D. Osman çarpılmış gibi kalır.)

PERTEV BEY : Ne oldu, mezar taşı gibi katılıp kaldın?

D. OSMAN : Aklım iyice karıştı Pertev Beyamca, ben de hürriyet kabadayısı mıyım yani?

PERTEV BEY : (Gülerek) Tabii oğlum.

D. OSMAN : Anam babam, var mı hürriyete, meşrutiyete ve bana yan bakan?

RASİM BABA : Sus.

D. OSMAN : Canbaşüstüne.

PERTEV BEY : Yusuf oğlum, sen niye paşanın yanında değilsin, böyle bir günde?

YUSUF : Bu rezillikleri görmeyeyim diye Pertev Beyamca. İstibdatçı Fehim Paşa'dan korkuyordum, hürriyetçi Deli Suat Paşa ondan azılı çıktı. Bunların gözünde insanın kıl kadar değeri yok. Neyse, ittihatçılar İstanbul'a geliyorlarmış, onlar gelip de işe el koyunca ne Fehim Paşa kalır ortada, ne Deli Suat Paşa. Bu yıkım, kıyım sona erer, ben de karagözcülüğe dönerim.

RASİM BABA : Ne diyorsun Yusuf? Dönülmez bir yoldasın artık, öyle canının istediği gibi davranamazsın, hürriyet kahramanı sen, oğlum!

YUSUF : Değilim baba, siz de biliyorsunuz.

ÖMER : Etme Yusuf ağabey, herkes tiril tiril titirken, sen bir akşam konağın önüne gelip de «Fehim ulaaan» diye bağırmadın mı, ha? Tek başına Fehim Paşaya meydan okumadın mı? Kulaklarımla duydum, iki gözüm çıksın.

RASİM BABA : Vay benim yürekli oğlum.

YUSUF : «Fehim ulaaan» diye bağırmadım babacığım, «Mihribaaan» diye bağurdum. O da pencereyi açtı, bana «sokak köpeği» dedi.

D. OSMAN : Neee?

YUSUF : İyi ki demiş. Ağlıya havlıya attım içimdeki sevdayı da kendime geldim.

RASİM BABA : Böyle konuşma oğlum, kurban olayım,

yıkma beni.

D. OSMAN : Aruk sana bana karagöz oynatmak yakışır mı Yusuf Beyağabey? Sen çekil, ben çekileyim, ee kim koruyacak bu yoksul hürriyeti?

ÖMER : Beni de unutma Osman ağabey. Hürriyet uğruna açarım can pazarını, şakır şakır can alır, can veririm. Değil mi babacığım?

RASİM BABA : *(Imrenerek)* Aaah.
(Aziz ile Arif koşarak gelirler.)

AZİZ : Neler oluyor neler?

ARIF : Mi millet bi bir yü yüklendi ka kapıya

AZİZ : Güüüüüüü

ARIF : Da daldılar içeri.
(Hepsi ayağa kalkar.)

AZİZ : Fehim Paşa haber yolladı.

ARIF : Bi bizimle.

AZİZ : Sana teslim olacaktım.

ARIF : Bü bütün mi millet

AZİZ : seni bekliyor Yusuf ağabey.

ARIF : Çabuk ol bi biraz.
(Bir sessizlik.)

RASİM BABA : Haydi oğlum, gidelim.

YUSUF : Gidelim baba.
(Baba, oğul, konağa ilk gidişlerini anımsatan bir düzen içinde uzaklaşırlar.)

PERTEV BEY : Biz de gidelim çocuklar.

ÖMER : Aman beni bırakmayın. Bilmezler gizli hürriyetçi olduğumu, yalnız buldular mı paralarlar.
(Çıkarlar. Ömer arkalarından koşar.)

ANLATICI : *(Bu kez çizme, önü iliklenmemiş bir komitacı ceketi iledir.)* Geldiler. Konak tıklım tıklımdı. Kalabalık saygı ile aralandı, hürriyet kahramanı Yusuf beye yol verdi. Fehim Paşa hareme sığınmış, halk da hareme zorla girmeyi doğru bulmamıştı. Geldiği anlaşılınca harem kapısı açıldı, Yusuf içeri alındı, ayvaz kapının demir kolunu vurdu yeniden. Bir kez daha haremdeydi. Ama şimdi Fehim Paşa ailesi oyalayacaktı onu. Haremdeyiz.

(Harem)

(Yusuf girer. Nuri bey karşılar. Fehim Paşa sahnenin en uzak yerinde oturmuştur. Yusuf

girince ayağa kalkar. Bir kafesin arkasında Hanımefendi, Mihriban, halayıklar.)

NURİ BEY : Paşa sizden başkasına teslim olmuyor Yusuf bey. Biz de perişan olduk. *(Sesini iyice düşürür.)* Ben de hürriyetçiydim efendim ama iblis, hiçbirimize göz açtırmadı ki.

YUSUF : Paşa hazretleri nerede Nuri bey?

FEHİM PAŞA : Burdayım. *(Yaklaşır. Bitmiştir. Yusuf da yaklaşır. Karşılıklı dururlar. Bir sessizlik.)*

YUSUF : Paşam.

FEHİM PAŞA : Yusuf bey.

YUSUF : Öpeyim elinizi.

FEHİM PAŞA : *(Elini saklar.)* Aman Yusuf bey, beni utandıyorsunuz. Olayların böyle gelişeceğini kestirebilseydim, sizin kim olduğunuzu bilebilseydim, hiç o rezillikleri yapar mıydım? Çok geç ama, olsun, sizden özür diliyorum.

YUSUF : Bakınız paşam, ekmeğinizi yedim, evinizde barındım. Bir gece size karagöz oynatmıştım..

FEHİM PAŞA : Yaaa..

YUSUF : ..Siz de bana bir altın lira vermişsiniz. Çok istiyordum almayı da alamamıştım, kendime böyle üfürünce uzayan bir cırlak düdüğüm almıştım, babama da bir gümüş zilli tef. Musikiyi sevsin, kanlı geçmişini unutsun diye. Bana hareminizi açtınız. Gönül adamıyım ben paşam, hayalciyim, kahveci Topal Rasim'in haddini bilmez oğluyum, başkaca bir gücüm, özelliğim yoktur. Beni görmek istemişiniz, geldim, emredin paşam. Elimden geleni yaparım.

FEHİM PAŞA : Nuri, bizi yalnız bırak.

NURİ BEY : Başüstüne paşam. *(Çekilir)*

FEHİM PAŞA : Yusuf bey saklamayın, kim olduğunuzu artık biliyorum. Bu kara yığın, adınızı duyunca zıngadak durdu. Neden?

YUSUF : Hiçbirini incitmedim paşam, hiçbirinin gönülünü kırmadım, işini dağıtmadım.

FEHİM PAŞA : Bırak bu lafları Yusuf, ölümün eşliğindeyim, seninle açık konuşacağım. Kurbacın durdurmadığı sürüye, sevginin hükmü geçer mi? Besbelli ki rütbesi yüksek bir hürriyetçisin.

Beni iyi dinle. Kızımı istemiştin. Veriyorum. Bu konakta oturursunuz. Sen gelince, hizmetkarlar da geri döner. İstedğin kadar para da hazır. Paşalar gibi yaşarsın. Bir tek şey istiyorum senden bunlara karşılık. Beni buradan kaçır. Tamam mı? Mihriban! Gel buraya.

YUSUF : (Titrer) Paşam..

FEHİM PAŞA : Sus şimdi.

(Mihriban'la Hanımefendi girerler)

HANİMEFENDİ: Ah efendim, işte getirdim size afet-i devranınızı, ateş-i suzanınızı, Mihribanınızı.

(Bakışlılar)

MIHRİBAN : (Kendinden emin) Merhaba Yusuf bey.

YUSUF : Merhaba efendim.

HANİMEFENDİ: Aman paşacığım, bunlar birbirlerine pek yakışacaklar canım. Tuh tuh, Allah kem gözlerden csirgesin.

FEHİM PAŞA : Ne diyorsun Yusuf?

YUSUF : Ne diyeceğimi bilemiyorum efendim.

HANİMEFENDİ: Aaa! Bizi karagözcüyüm diye kandırdığınız zamanlar, ne güzel sözler bulup söylediniz. Değil mi Mihriban?

MIHRİBAN : Şimdi de söyleyecektir herhalde.

FEHİM PAŞA : Haydi Yusuf, kararını ver artık.

YUSUF : Paşam, sizi bu gece kaçıracağım. Hazır olun.

FEHİM PAŞA : Teşekkür ederim.

(Yusuf, çıkmak için yürür)

HANİMEFENDİ: Aaa! Bize bir şey demediniz ama Yusuf bey. Köpek gibi salta durmuş bekliyoruz.

YUSUF : İyi günler efendim.

(Çıkar. Derin bir sessizlik. Mihriban'la Hanımefendi kalakalırlar. 2. Halayık gittikçe yükselen bir sesle gülmeğe başlar)

HANİMEFENDİ: Şivekar, terbiyesizlik etme, kötü yaparım.

2. HALAYIK : (Gülerek) Peki efendim.

(Gülmesini güçlükle bastırmağa çalışır. Mihriban, yenik, koşarak çıkar)

FEHİM PAŞA : Ee, ektiğimizi biçiyoruz.

(Onlar da yavaş yavaş çıkarlar)

ANLATICI : (Ceketinin önü ilikli. Başı açık) Tarih yazmıyor ama siz bana kulak verin. Yusuf o gece Fehim paşayı gerçekten kaçırdı. Yeni iktidar

da Fehim Paşa'nın mallarına el koydu.

Konak, İttihat ve Terakki Kulübü yapıldı. Hanımefendi, Mihriban, kızlar ve ayvaz konaktan ayrılırken, Kultüp törenle açılıyordu.

Şimdi açış konuşmasını yapması için İttihat ve Terakki Derneği ileri gelenlerinden birini bekliyorlar. Bakalım kim gelecek?

(Çekilir. Dipte büyük bir bayrak. Kağıt süsler. Deli Suat Paşa, Rasim Baba, Pertev bey, Yusuf, Aziz, Arif, Düztaban Osman, Ömer yay gibi dizilmiş beklerler. Nuri bey girer, saygıya yol verir : «Anlatıcı» girer. Başında kalpak, belinde çifte tabanca, elinde kırbaç. Keskin davranışlarla ortaya yürür. Nuri bey alkışlamaya başlar, ötekiler de katılırlar.)

TEMSİLCİ : Teşekkür ederim. Efendiler, ben Edirne Postahanesi sevk memuru İhsan. İttihat ve Terakki Derneği Genel Merkez temsilcisiyim. Hepinizi aşk ile şevk ile selamlarım. (Alkışlar) Teşekkür ederim. Asker, başı bozuk, kadın, erkek, genç, yaşlı, hepimiz el ele, gönül gönüleyiz artık. Hepimiz kardeşiz.

NURİ BEY : Doğru efendim.

TEMSİLCİ : Yıkım, kıyım, ölüm dönemi bitti.

(Alkışlar)

NURİ BEY : Varolun efendim.

TEMSİLCİ : Teşekkür ederim. Yalnız, arkadaşlar, aramızda bu değişikliği kavrayamayan kafalar, sindiremeyen yürekler, övmeyen ağızlar var. Açık söylüyorum, o kafalar koparılacak, o yürekler sökülecek, o ağızlar mühürlenecektir. (Alkışlar. Yusuf artık alkışlamaz.)

NURİ BEY : Haklısınız efendim.

TEMSİLCİ : Teşekkür ederim. İttihat ve Terakki Derneğinin İstanbul'daki bu ilk kulübünü açıyorum. Uğurlu olsun.

NURİ BEY : Olsun efendim.

TEMSİLCİ : Yaşasın itttihat, yaşasın terakki!

(Alkışlar)

D. SUAT PAŞA: İhsan bey oğlum, pek özlü konuştun, aferin, beğendim. Şu anda aramızda Fehim Paşa teresi ile boğuşmuş, onu dize getirmiş bir halk kahramanı var. (Alkışlar) Diyorum ki..

TEMSİLCİ : (Keser) Adınızı başışlar mısınız?
D. SUAT PAŞA: Aman oğlum, beni tanımamak olur mu? İstanbulbullu olsan tanırdın. Ben, Suat Paşa, deli.
TEMSİLCİ : Tanıdım paşam. Sizi bugün Yemen'e atadılar.
D. SUAT PAŞA: Nereye?
TEMSİLCİ : Yemen'e
D. SUAT PAŞA: Anladık, ben deliyim, ama siz de mi delisiniz oğlum? Benim hürriyete bunca hizmetim var. Bunca adam vurdurdum..
TEMSİLCİ : Bu konuyu Genel Merkezle konuşun paşam. Kimdi o kahraman?
AZİZ : İşte
ARIF : burda.
PERTEV BEY : Yusuf bey.
D. OSMAN : Yusuf Beyağabey.
ÖMER : Hürriyet kahramanı.
RASİM BABA : Oğlumdur beyim.
TEMSİLCİ : Evet, adınızı duymuştum Yusuf bey. Karşılaştığımızı çok sevindim. Bize de sizin gibi attığını vuran, vurduğunu deviren demir yürekli, çelik bilekli silahşorlar gerek. Sizi kucaklamak istiyorum Yusuf bey.
RASİM BABA : (İter) Haydi oğlum, haydi aslanım, haydi yiğitim.
(Yusuf ilerler, Temsilci Yusuf'u güreşir gibi kucaklar, silkeler, bırakır.)
TEMSİLCİ : Aman kaybolmayın, burdan birlikte çıkar, Merkez'e gideriz. Şimdi arkadaşlar Yusuf beyi yaptığı kavgaları anlatması için konuşmaya çağırıyorum.
(Nuri bey alkışa başlar. Ötekiler de alkışa katılırlar.)
D. SUAT PAŞA: Aman Yusufum, benim hizmetlerimi de anlat.
RASİM BABA : Hey benim bilekli, yürekli, babayığit oğlum.
AZİZ : As
ARIF : lan.
ÖMER : Haaaaaaayt be.
(Yusuf selam verir. Alkış durur. Heyecanlı beklerler. Yusuf cebinden üfleyince uzayan cırlak düdüğü çıkarır, öttürür. Herkes Yedibela Rasim şamarı yemişe döner.)

RASİM BABA : Yusuf..
PERTEV BEY : Ne yapıyorsun?
(Yusuf bir daha öttürür.)
TEMSİLCİ : Rica ederim, bu ciddi bir toplantıdır.
(Yusuf, düdüğü Temsilciye çevirir, daha uzun öttürür.)
HERKES : Oooooooooo.
D. SUAT PAŞA: Efendi, kendine gel, görevini yap. Beni anlat!
HERKES : Bizi anlat!
(Yusuf, düdüğünü bu kez D. Suat Paşaya çevirir, tadını çıkara çıkara öttürür.)
RASİM BABA : Haydi çocuklar. Bu yine delirdi.
(Rasim Baba, Aziz, Arif ve Düztaban Osman atılıp Yusuf'u yakalarlar. Dışarı sürüklerler.)
YUSUF : Bom bili bili bili bom booom, bom bili bili bili boooooom...
TEMSİLCİ : Bu ne?
NURİ BEY : Beyim, hiç birşey anlamadım.
PERTEV BEY : Yürü oğlum.
ÖMER : Başüstüne.
(Hepsi koşarlar. Anlatıcı öne gelir.)
ANLATICI : Ne zaman bir fırsat yakalasam, bu deli işi bozar. Ama bundan sonra bozamayacak. Merkeze gerekli bilgiyi verdim, Yusuf'u bitirdim. Yusuf bitti mi, oyun da biter. Son sahne için kahvedeyiz.
(Kahve)
(Rasim Baba, Pertev bey, Aziz, Arif, Düztaban Osman, Deli Suat Paşa, Nuri bey, Ömer ve Yusuf.)
RASİM BABA : (Yusuf'un yakasına yapışmıştır.) Söyle ulan nanemolla, ulan Tarçınizade Çıtkırdım Bey, ulan zenne, niye yaptın bu deliliği, ha? Niye madara ettin kendi kendini? Söyle!
D. SUAT PAŞA: Niye yaktın hepimizi, kerata?
NURİ BEY : Tam işimizi yoluna koymuşken.
ÖMER : Öt bakalım kabadayı bozuntusu.
YUSUF : Babacığım, yakamı bırakırsanız, konuşacağım.
RASİM BABA : Konuş, turna kuşu. (Bırakır.) Haydi!
YUSUF : Umudum ittihatçılardaydı. Ama onların da attığını vurur, vurduğunu devirir silahşor ara

diğını duyunca bunaldım. Sıkıldım ben bu kabadayılık oyunundan. Hiç kimse sevda şarkısı söylemiyor. Ela gözden, güzel yüzden, çiçekten, böcekten söz eden yok. Yalnız çiğlik atıyoruz : As, kes, vur, kır, döv, söv, yak, yık, saldır, daldır, öldür! Ee bu böyle giderse, mutluluğu uğruna silaha sarıldığımız halktan geride, tek canlı kalmayacak. Kan gölünde nilüfer açar mı? Toprağı yüz bin insanın gözyaşıyla sulasak, bir tek çiğdem yeşertebilir miyiz? Babayığın hası karnca bile ezmez. En bilekli el diye okşayan ele derim; en yürekli kabadayı da herkesi yüreğine sığdıran insandır. İşte ben de..

D. SUAT PAŞA: Haydi be sende. Yok çiçekmiş, yok böcekmiş, nilüfermiş, karıncaymış.. Ulan soytarı, halk bu kalles, nankör ittihatçıların elinde kan ağlarken, ela gözden söz edilir mi? Yürü oğlum Ömer, biz kavgamıza bakalım.

NURI BEY : Paşam, bendeniz de gelebilir miyim sizinle?

D. SUAT PAŞA: Ne işe yararsın sen? (Ömer kulağına birşey söyler.) Ooooooo.. Tamam beyim. Gel, gel, gel, haydi aslanlarım.

ÖMER

: Başüstüne babacığım.
(Çıkarlar. Sessizlik. Rasim Baba bir iskemle-ye çöker.)

YUSUF

: Ne olur, üzülme babacığım. Madara olan kabadayı bozuntusu Yusuf beydi. Senin nane-molla, çıkırıldım, karasevdalı oğlun zenne Yusuf'a hiçbir şey olmadı. Çalışır yüreğimizi, bileğimizi kimseye satmadan gül gibi geçinir gideriz. Hüriyet kahramanı deli Yusuf'u görmek için halk akın akın buraya gelecektir. Osman çay yapar. Değil mi Osman kardeş.

D. OSMAN
YUSUF

: Sen emret ağabey!
: Ben de tuhaflık yapar müşterileri eğlendiririm. Saz çalarım, meddahlık ederim, şiir okurum. İşte başlıyorum. (Şarkıya başlar)
«Yine bir günlühal aldı bu gönümü»

.....»
(Arif ile Aziz neşe ile şarkıya katılırlar. Pertev Bey usul vurmaya başlar. Hanumefendi, Mihriban, halayıklar ellerinde zembiller, boh-

çalar, sepetler geçerler. İkinci halayık en arkadadır. Yusuf'u görünce yavaşlar, durur, kılmildamadan bakar.)

MIHRIBAN
2. HALAYIK

: Şivekâr. Yürü.

: Peki küçükhanım.

(2. Halayık yürür, çıkarlar. Yusuf ayağa kalkar, 2. Halayığı gözler. Şarkı bitmiştir.)

ANLATICI

: Tarih diyor ki : Fehim Paşa saklandığı Bursa'dan Yenişehir'e kaçıyordu. Halk Fehim Paşa'yı tanıdı, yakaladı ve linç etti. Bana gelince İttihat ve Terakki Demeği içinde yerim sağlam. Keyfim beyde yok. İstanbul'u haraca kesiyorum. Hiç belli olmaz belki Mihriban'ı da ben alırım (D. Osman gümüş zilli teft ocaktan getirmiştir. Rasim Baba'ya uzatır). Efendim beğenseniz de beğenmesiniz de bu oyun burda biter.

AZIZ
ARIF

: Ah be

: bir yazar bile olamadık.

(Rasim Baba şaşkın, Yusuf'a bakarak teft vurur. Bir yeni şarkıya başlarlar.)

SON
1979 - İzmir

- 1- Çocuk ayarısı Beybi'n
- 2- Oslo yuna (Hasan)
- 3- Fahim Paşa Konagi
- 4- Soluk alma vakti 2 Akbici. Tebri'le
Advan